

๗๔๑.๖

114367

การออกแบบสื่อประชาสัมพันธ์อุทยานพระบรมราชานุสรณ์
พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย (อุทยาน ร.2)

นางสาวกมลรัตน์ ชลภูมิ

15 มี.ค. 2538

ศิลปนิพนธ์
หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต
เสนอต่อภาควิชาออกแบบทัศนศิลป์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร
2537

87440

193863

.....ประธาน
(อาจารย์สินีนาก เลิศไพวัน)

.....ที่ปรึกษา
(ผศ.ดร. มะลิฉัตร เลื้ออานันท์)

ประกาศคุณประการ

ขอขอบพระคุณ เจ้าหน้าที่สำนักงานศึกษาธิการ จ. สมุทรสงคราม ที่ได้อำนวยความสะดวกในการติดต่อสถานที่

ขอขอบพระคุณ เจ้าหน้าที่อุทยาน ร.2 ที่ให้ข้อมูลและอำนวยความสะดวกในการถ่ายภาพงาน

ขอขอบพระคุณ ผศ.ดร. มะลิฉัตร เอื้ออนันท์ ที่ให้คำปรึกษา

สารบัญ

	หน้า
บทที่ 1 บทนำ	
- ภูมิหลัง	1
- จุดประสงค์ในการค้นคว้า	2
- ขอบเขตการศึกษาค้นคว้า	3
- ผลที่คาดว่าจะได้รับ	3
 บทที่ 2 ทฤษฎีและหลักการ	
- ประวัติและความเป็นมาของอุทยาน ร.2	4
- พระราชประวัติของรัชกาลที่ 2	9
- งานด้านศิลปะในสมัยพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย	12
- งานด้านวรรณกรรมและดนตรี	14
- หลักสำคัญของการออกแบบสื่อสาร	16
- สื่อประชาสัมพันธ์ประเภทสื่อพิมพ์	18
- ความหมายและความสำคัญของการออกแบบกราฟิก	19
- ประเภทของการออกแบบกราฟิก	20
- หลักการออกแบบกราฟิก	20
- การสื่อความหมายด้วยภาพ	31
- สิ่งที่ต้องรู้เมื่อส่งงานพิมพ์	31
 บทที่ 3 กระบวนการศึกษาค้นคว้า	
- ขั้นตอนการผลิตออกแบบงาน	
งานชิ้นที่ 1 ใบปิด (Poster)	34
งานชิ้นที่ 2 แผ่นพับ (Folder)	35
งานชิ้นที่ 3 ไปรษณียบัตร (Postcard)	36
 บทที่ 4 อภิปรายผล	
- ผลที่ได้รับ	38
- ปัญหา	39
- แนวทางการแก้ไข	39
- ข้อเสนอแนะ	39
 บรรณานุกรม	40
ภาคผนวก	41

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

ในปัจจุบันคนไทยส่วนใหญ่มิได้ให้ความสนใจและร่วมมือกับการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมกันอย่างแท้จริง ทั้งนี้เนื่องมาจากการที่วัฒนธรรมของชาวต่างชาติ ทั้งจากตะวันตกและตะวันออกไหลบ่าเข้ามามีอิทธิพลต่อการดำเนินชีวิตของชาวไทย มาชั่วระยะเวลาหนึ่งแล้วไม่ว่าจะเป็นการแต่งกาย ที่อยู่อาศัย อาหาร การกิน รวมถึงความรู้สึกรสนิยมทางภาษา ซึ่งปัญหานี้เป็นที่สนใจ ต่อบุคคลทุกๆ วงการ

ทางรัฐบาลได้เห็นความสำคัญของเรื่องนี้ จึงมอบหน้าที่นี้ให้กับกรมศิลปากรเข้ามารับผิดชอบและดูแลงานทางด้านนี้ โดยมีหน้าที่ทำนุบำรุง พัฒนา และส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมไทยทุกประเภท เนื่องจากกรมศิลปากรมีหน้าที่ที่ต้อง รับผิดชอบหลายหน้าที่ และยังคงมารับผิดชอบงานทางด้านนี้อีก ทำให้การดำเนินงานไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร ความจริงหน้าที่เหล่านี้ควรเป็นของคนไทยทุกคน และหน่วยงานทุกหน่วยงาน ไม่ว่าจะเป็นภาครัฐหรือเอกชน

หน้าที่ด้านการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมของกรมศิลปากรด้านหนึ่งนั้นได้แก่ การจัดตั้งและทำนุบำรุงพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ เพื่อให้ประชาชนได้ศึกษาหาความรู้ ความเปี่ยมมาของประวัติศาสตร์และศิลปวัฒนธรรมของชาติ พิพิธภัณฑ์สถานนั้นยัง เป็นที่เก็บรวบรวมข้อมูลทางประวัติศาสตร์และศิลปวัฒนธรรมในอดีต เพื่อเป็นการ ปลุกฝังให้คนไทยเกิดความรักและความหวงแหน ช่วยกันรักษาและอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมให้คงอยู่ต่อไป

อุทยานพระบรมราชานุสรณ์ พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย เป็นพิพิธภัณฑ์สถานที่สำคัญแห่งหนึ่งของชาติ พิพิธภัณฑ์แห่งนี้มีชื่อเรียกอีกชื่อหนึ่งว่า "อุทยาน ร.2" จัดตั้งขึ้นเพื่อเป็นพระบรมราชานุสรณ์ในพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย รัชกาลที่ 2 ตั้งอยู่ที่ อ.อัมพวา จ.สมุทรสงคราม มีเนื้อที่ 11 ไร่ เป็นสถานที่พระราชสมภพของพระองค์ ภายในอุทยาน แบ่งออกเป็น 5 ส่วน

ส่วนแรก คือ ลานจอดรถและสถานที่ขายสินค้าพื้นเมือง ผลไม้ท้องถิ่น
ส่วนที่สอง คือ โรงละครกลางแจ้ง

ขอบเขตการศึกษาค้นคว้า

1. หลักการและขั้นตอนการในการออกแบบสื่อสิ่งพิมพ์ เพื่อการประชาสัมพันธ์ ซึ่งอาศัยสื่อในการสร้างสรรค์ในงานกราฟิค ภาพถ่ายและคอมพิวเตอร์กราฟิค

2. ข้อมูลทางประวัติศาสตร์ด้านศิลปวัฒนธรรม ได้แก่ บ้านเรือนไทย อาหารไทย คนตรีไทย พืชไม้ไทย และ วรรณคดีไทยในสมัยรัชกาลที่ 2

3. ผลิตสื่อประชาสัมพันธ์อุทยาน ร.2 โดยนำเอกลักษณ์ในด้านศิลปะและวัฒนธรรมไทยในสมัยรัชกาลที่ 2 ใน 5 หัวข้อ ได้แก่ บ้านเรือนไทย อาหารไทย คนตรีไทย พืชไม้ไทย และวรรณคดีไทยมาใช้ในการออกแบบ โดยจะเน้นที่ความเรียบง่าย สว่างภาคภูมิ สัมกับเนื้อหา แต่คำนึงถึงความประหยัดของต้นทุนการผลิต โดยจะผลิตสื่อเพื่อการประชาสัมพันธ์ดังนี้

- | | | |
|----------------------------|---|------------------|
| -1. ใบปิด (Poster) | 1 | ชิ้น |
| -2. แผ่นพับ (Folder) | 1 | ชิ้น |
| -3. ไปรษณียบัตร (postcard) | 5 | ชุด ชุดละ 3 ชิ้น |

โดยแบ่งเป็น 5 เรื่อง คือ

- บ้านเรือนไทย
- ดอกไม้ในวรรณคดี
- อาหารไทยในวรรณคดี
- คนตรีไทย
- วรรณคดีไทย

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

สามารถเสนอภาพลักษณ์ที่ดีให้แก่อุทยาน ร.2 เพื่อเผยแพร่อุทยาน ร.2 ให้เป็นที่รู้จักของคนทั่วไป และเผยแพร่ความรู้ทางพระราชประวัติ วรรณคดีไทย คนตรีไทย พืชไม้ไทย อาหารไทย ชีวิตความเป็นอยู่ในอดีต รวมทั้งขนบธรรมเนียมประเพณีไทยในสมัยรัชกาลที่ 2

บทที่ 2

ทฤษฎีและหลักการ

เอกสารและข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการค้นคว้าครั้งนี้ ได้แยกศึกษาเป็น
ข้อดังนี้ คือ

1. ประวัติและความเป็นมาของอุทยาน ร.2
2. พระราชประวัติ
3. งานด้านศิลปะในสมัยพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย
4. งานด้านวรรณกรรมและดนตรี
5. หลักสำคัญของการออกแบบสื่อสาร
6. สื่อประชาสัมพันธ์ประเภทสิ่งพิมพ์
7. ความหมายและความสำคัญของการออกแบบกราฟิค
8. ประเภทของการออกแบบกราฟิค
9. หลักการออกแบบกราฟิค
10. การสื่อความหมายด้วยภาพ
11. สิ่งที่ต้องรู้เมื่อส่งงานพิมพ์

ประวัติและความเป็นมาของอุทยาน ร.2

เมื่อปี พ.ศ.2511 กระทรวงศึกษาธิการโดยความร่วมมือกับหน่วยงาน
อื่นๆ และผู้ทรงคุณวุฒิ ได้จัดงานฉลองพระบรมราชสมภพ พระบาทสมเด็จพระพุทธ
เลิศหล้านภาลัย ครบรอบ 200 ปี เพื่อเป็นการสนองพระมหากรุณาธิคุณที่ได้พระราช
ทานศิลปวัฒนธรรมอันงดงามประณีตไว้ให้เป็นมรดกแก่ชาติไทย หลังจากงานฉลอง
ดังกล่าวแล้ว จึงได้มีการจดทะเบียนมูลนิธิพระบรมราชานุสรณ์ พระบาทสมเด็จพระ
พุทธเลิศหล้านภาลัย ในพระบรมราชูปถัมภ์ ขึ้นเมื่อวันที่ 16 ตุลาคม 2511 พระบาท
สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้ทรงโปรดเกล้าฯ ให้มูลนิธิฯ อยู่ในพระบรมราชูปถัมภ์ตั้งแต่นั้น
แรกโดยมีวัตถุประสงค์ดังนี้

1. เผยแพร่งานศิลปะและวรรณคดีของพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้าน
ภาลัยโดยทั่วไป
2. จัดให้มีสถานที่แสดงดนตรี โขน ละคร พระราชนิพนธ์ เป็น
พระบรมราชานุสรณ์ ที่ อ.อัมพวา จ.สมุทรสงคราม ซึ่งเป็นที่พระบรมราชสมภพ
3. ส่งเสริมศิลปและวรรณคดีไทย
4. สนับสนุนงานศิลปและวรรณคดี

ส่วนที่สาม คือ พิพิธภัณฑ์และหอสมุดพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย เป็นอาคารทรงไทย 4 หลัง

ส่วนที่สี่ คือ สวนพันธุ์ไม้ในวรรณคดี

ส่วนที่ห้า คือ ศาลาอเนกประสงค์ติดกับแม่น้ำแม่กลอง สำหรับเปิดเป็นตลาดน้ำในอนาคต รวมถึงโครงการแหล่งชุมชนศิลปหัตถกรรมพื้นบ้านและภัตตาคารริมน้ำต่อไป

จะเห็นว่าอุทยานแห่งนี้มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์และศิลปวัฒนธรรมอย่างหาค่ามิได้จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องมีการอนุรักษ์ไว้ และสำคัญอย่างยิ่งที่จะต้องมีการเผยแพร่ให้เป็นที่รู้จักในหมู่ประชาชนชาวไทย เพื่อสืบสานความรู้ และความสำนึกในคุณค่าของแหล่งประวัติศาสตร์ที่สำคัญของชาติแห่งนี้ ดังนั้นจึงน่าจะมีการทำสื่อประชาสัมพันธ์ที่คุณภาพ เพื่อให้เป็นที่รู้จักมากขึ้น เพื่อให้เกิดผลดีทางด้านการอนุรักษ์และส่งเสริมการท่องเที่ยวไปในตัวด้วย

อุทยาน ร.2 เป็นอุทยานที่มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์และศิลปวัฒนธรรมอย่างหาค่ามิได้ แต่ยังขาดการประชาสัมพันธ์ที่ดี ทำให้ไม่เป็นที่รู้จักเท่าที่ควรเนื่องจากสื่อสิ่งพิมพ์ภาษาไทยที่ใช้ในการประชาสัมพันธ์ยังมีปริมาณไม่เพียงพอ เพราะขาดแคลนงบประมาณในการสร้างสื่อประชาสัมพันธ์

จุดประสงค์ในการค้นคว้า

1. เพื่อแสวงหาความรู้ความเข้าใจในเรื่องการออกแบบกราฟิกเพื่อนำไปใช้ในการด้านการประชาสัมพันธ์
2. เพื่อศึกษาข้อมูลทางด้านศิลป สถาปัตยกรรม วรรณคดี คนตรี พันธุ์ไม้ไทย ชีวิตความเป็นอยู่และขนบธรรมเนียมประเพณีไทยในสมัยรัชกาลที่ 2
3. เพื่อศึกษาค้นคว้าถึงศิลปการถ่ายภาพ และการจัดองค์ประกอบของภาพถ่าย เพื่อนำมาใช้ถ่ายทอดงานออกแบบ
4. เพื่อศึกษาการใช้คอมพิวเตอร์กราฟิกในงานออกแบบและกราฟิก
5. เพื่อสร้างสื่อประชาสัมพันธ์สำหรับในการเผยแพร่ข้อมูลศิลปและวัฒนธรรมให้แก่อุทยาน ร.2 เพื่อให้เป็นที่รู้จักและส่งเสริมการอนุรักษ์ศิลปและวัฒนธรรม ตลอดจนขนบธรรมเนียมประเพณีไทยอันดีงามให้ดำรงอยู่สืบไป

คณะกรรมการมูลนิธิพระบรมราชานุสรณ์ พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย ในพระบรมราชูปถัมภ์ได้จัดโครงการสำคัญ คือ โครงการก่อสร้างอุทยานพระบรมราชานุสรณ์พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย ณ ตำบลซึ่งเป็นที่พระราชสมภพใน อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม ซึ่งพระสมุทรมณี อดีตเจ้าอาวาสวัดอัมพวันเจติยาราม ได้กรุณามอบที่ดินประมาณ 11 ไร่ ทางทิศตะวันตกของบริเวณอารามนี้ ตามโครงการนี้คณะกรรมการได้จัดสร้างอุทยานพระบรมราชานุสรณ์ พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย เพื่อให้เป็นศูนย์กลางศิลปวัฒนธรรมไทยในสมัยพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย และเป็นที่พักผ่อนหย่อนใจของประชาชนในท้องถิ่นด้วย

เมื่อปี พ.ศ. 2520 พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา เจ้าฟ้ามหาวชิราวุธ รัชสีมาศนากรปิยชาติ สยามบรมราชกุมารี ทรงเป็นกรรมการและทรงรับเลือกแต่งตั้งเป็นองค์ประธานกรรมการมูลนิธิ ทรงบริหารงานและหาทุนดำเนินงานก่อสร้างอุทยานฯ สำเร็จลุล่วง

กรรมการมูลนิธิพระบรมราชานุสรณ์ พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย

องค์ประธาน

1. สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา เจ้าฟ้ามหาวชิราวุธ รัชสีมาศนากรปิยชาติ สยามบรมราชกุมารี

รองประธาน

- | | | |
|-------------------|---------|------------------|
| 2. หม่อมหลวงปิ่น | มาลากุล | รองประธานคนที่ 1 |
| 3. หม่อมหลวงแจลัม | กฤษ | รองประธานคนที่ 2 |

กรรมการ

- | | |
|---|-------------------|
| 4. ท่านผู้หญิงคชณี | มาลากุล |
| 5. ท่านผู้หญิงมณีรัตน์ | บุนนาค |
| 6. นาวาอากาศตรีกำธน | สินธุวานนท์ |
| 7. อธิบดีกรมศิลปากร (กรรมการโดยตำแหน่ง) | |
| 8. ผู้ว่าราชการจังหวัดสมุทรสงคราม (กรรมการโดยตำแหน่ง) | |
| 9. ร้อยเอกกฤษฎา | อรุณวงศ์ ณ อยุธยา |

10. นายทองต่อ

กล้วยไม้ ณ อุษยชา

กรรมการและเหรัญญิก

11. นายสัมฤทธิ์

ลำเจียก

กรรมการและเลขานุการ

12. คุณหญิงกุลทรัพย์

เกษมมั่นคง

กรรมการบริหารงานอุทยานฯ

1. ผู้ว่าราชการจังหวัดสมุทรสงคราม ประธาน

2. รองผู้ว่าราชการจังหวัดสมุทรสงคราม รองประธาน

ฯลฯ

อุทยานพระบรมราชานุสรณ์ พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ได้ทรงพระกรุณาเสด็จพระราชดำเนิน ทรงเป็นองค์ประธานประกอบพิธีเปิดป้ายอุทยานและวางศิลาฤกษ์อาคารทรงไทย เมื่อวันที่ 31 มีนาคม 2522 และ วันที่ 18 มีนาคม 2525 ตามลำดับ

การก่อสร้างในส่วนสำคัญได้สำเร็จแล้ว มูลนิธิ ได้จัดงานพิธีเปิดอาคารพิพิธภัณฑ์และหอสมุดพระพุทธเลิศหล้านภาลัย โดยมีสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ได้ทรงพระกรุณาเสด็จพระราชดำเนินเป็นองค์ประธาน เมื่อวันที่ 24 กุมภาพันธ์ 2528 เปิดให้ประชาชนเข้าใช้บริการและศึกษาหาความรู้ได้ตั้งแต่วันที่ 1 มีนาคม 2528

อุทยานพระบรมราชานุสรณ์ พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย แบ่งออกเป็น 5 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ลานจอดรถหน้าอุทยาน ปัจจุบันมีที่ขายสินค้าพื้นเมืองและผลไม้

ส่วนที่ 2 โรงละครกลางแจ้ง มีเนินลาดหลื่นสำหรับชมการแสดง

ส่วนที่ 3 อาคารทรงไทย 5 หลัง จัดเป็นพิพิธภัณฑ์ 4 หลังและหอสมุดพระพุทธเลิศหล้านภาลัย 1 หลัง

ส่วนที่ 4 ส่วนพันธุ์ไม้ในวรรณคดีนานาชนิด เพื่อประโยชน์ต่อการศึกษา
และอนุรักษ์พันธุ์ไม้

ส่วนที่ 5 พื้นที่ติดแม่น้ำ มีศาลาอเนกประสงค์ และต่อไปจะเป็นแหล่ง
ชุมชนค้าขายทำนองตลาดน้ำ มีร้านอาหารและแหล่งชุมนุม
จำหน่ายพืชผลเกษตรพื้นเมืองและงานศิลปหัตถกรรมพื้นบ้าน

พิพิธภัณฑ์พระพุทธเลิศหล้านภาลัย

เป็นอาคารทรงไทยจำนวน 4 หลัง พื้นที่รวมประมาณ 600 ตาราง
เมตร จัดเป็นพิพิธภัณฑ์แบบชาติพันธุ์วิทยา และจัดแสดงศิลปโบราณวัตถุ สมัยรัตน
โกสินทร์ตอนต้น ที่สะท้อนให้เห็นลักษณะศิลปวัฒนธรรมความเป็นอยู่ และการดำรง
ชีวิตของชาวไทยในสมัยพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย

หอกกลาง

ภายในประดิษฐานพระบรมรูปพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัยและ
จัดแสดงศิลปวัตถุสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น เป็นต้นว่า เครื่องเบญจรงค์ เครื่องถ้วย
หัวโขน ซึ่งเป็นอุปกรณ์การแสดงนาฏกรรมตามบทวรรณคดีพระราชนิพนธ์ในพระบาท
สมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย เช่น วรรณคดีเรื่อง สังข์ทอง อิเหนา หนั๋งใหญ่

หอนอนชาย

ทางปีกขวาจัดตกแต่งให้เห็นลักษณะสังคมไทยในสมัยรัตนโกสินทร์ตอน
ต้น มีพระพุทธรูปสำหรับบูชา สมุดไทย เสื้อขุนนางไทยโบราณ ดาบ โล่ รวมทั้ง
พระแท่นบรรทม ซึ่งเชื่อว่าเป็นของพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย เจ้า
อาวาสวัดอัมพวันเจติยารามอนุญาตให้นำมาประดิษฐานไว้เมื่อวันที่ 21 มีนาคม
2530

หอนอนหญิง

ตกแต่งให้เห็นลักษณะความเป็นอยู่ของหญิงไทยโบราณ มีเตียงนอน
แบบไทย โต๊ะ เครื่องแป้ง คันฉ่อง ฉากปัก เป็นต้น.

ชานเรือน

จัดแบบบ้านไทยโบราณ ตกแต่งด้วยกระถางไม้ตัดไม้ประดับ อ่างบัว

ห้องน้ำและห้องครัว

จัดไว้ที่ชั้นล่างอาคารปีกซ้าย แสดงลักษณะครัวไทย และห้องน้ำของคนชั้นกลางมีเครื่องหุงต้ม ถ้วยชาม สำหรับอาหาร เป็นต้น

ตำแหน่งศิลาฤกษ์

แสดงให้เห็นแบบจำลองศิลาฤกษ์ที่สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีทรงประกอบพิธี

หอสมุดพระพุทธเลิศหล้านภาลัย

เป็นอาคารทรงไทย 1 หลัง ตั้งอยู่กลางน้ำตามลักษณะหอไตร ซึ่งเป็นห้องสมุดแบบฉบับของไทยมาแต่สมัยโบราณ มีพื้นที่ 150 ตารางเมตร เก็บรักษาและให้บริการอ่านค้นคว้ามีที่นั่ง 32 ที่นั่ง

หนังสือและสิ่งพิมพ์สำหรับศึกษาค้นคว้า

พระราชนิพนธ์หนังสือ สิ่งพิมพ์ วิทยานิพนธ์ บทความเกี่ยวกับพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย และกวีในรัชสมัย หนังสือพิมพ์ หนังสือเขียน เช่น สมุดไทยชาวโบราณ แสดงรากฐานอันมั่นคงด้านอักษรศาสตร์ของไทย มีคัมภีร์ทางพระพุทธศาสนาและวรรณคดีมรดก จัดเก็บตามลักษณะการเก็บหนังสือสมัยระบบการเก็บ

ใช้ระบบทศนิยมของดิวอี้ ซึ่งแบ่งหนังสือออกเป็น 10 หมวดใหญ่ๆ

หมายเหตุ

ปี พ.ศ. 2535 หอสมุดแห่งนี้ได้ถูกไฟไหม้เนื่องจากกระแสไฟฟ้าลัดวงจร

สวนพฤกษชาติ

มีพันธุ์ไม้นานาชนิด เช่น คัดเค้า สายหยุด จำปี มะลิวัลย์ ลำดวน สารภี พิกุล บุนนาค เป็นต้น

ระเบียบการเข้าชมอุทยาน

บริเวณอุทยาน

เปิดทุกวัน เวลา 9.00-16.00 น.

พิพิธภัณฑ์และหอสมุดพระพุทธเลิศหล้านภาลัย

เปิดวันพุธ-วันอาทิตย์ เวลา 9.00-16.00 น. (วันนักขัตตฤกษ์ไม่เปิด)

ค่าบัตรผ่านประตู

เข้าชมอุทยาน

ผู้ใหญ่ 5 บาท เด็กอายุต่ำกว่า 10 ปี 3 บาท

เข้าชมพิพิธภัณฑ์และหอสมุด

ผู้ใหญ่ 20 บาท เด็ก 10

(พระภิกษุสามเณรไม่เสียค่าบัตรผ่านประตูทั้งบริเวณอุทยานและพิพิธภัณฑ์)

พระราชประวัติของพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย

พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย พระองค์ทรงเป็นกษัตริย์องค์ที่ 2 แห่งราชวงศ์จักรี ตลอดเวลาที่ขึ้นครองราชย์นั้น พระองค์ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ประทานพระราชนิพนธ์กวีอันประไพไพเราะแก่ประเทศในด้านต่างๆ หลายประการ ในที่นี้จะกล่าวถึงพระราชนิพนธ์กวีและประวัติโดยย่อดังนี้

1. พระประวัติย่อ ครอบครัว การศึกษา และนิสัยส่วนพระองค์ที่ทรงโปรดปราน
2. ผลงานที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาในด้านศิลป์ การช่างสถาปัตยกรรม วรรณกรรม คณิต

พระราชประวัติ

พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย มีพระนามเดิมว่า "ฉิม" ทรง

เป็นพระราชโอรสในพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช กับสมเด็จพระอมรินทราบรมราชินี พระองค์ทรงสมภพ ณ วันพุธ ขึ้น 7 ค่ำ เดือน 4 ปีกุน จุลศักราช 1129 ตรงกับวันที่ 24 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2310 หลังจากกรุงศรีอยุธยาเสียกรุงแก่พม่า ขณะนั้นพระราชบิดาคำรงตำแหน่งเป็นหลวงยกบัตร เมืองราชบุรี สถานที่พระราชสมภพได้สันนิษฐานไว้ว่าอยู่ที่บริเวณวัดอัมพวันเจติยาราม อ.อัมพวา จ.สมุทรสงคราม ตรงที่ตั้งพระโบสถ์ของวัดอัมพวันเจติยาราม คือ บ้านของท่านทอง ท่านสิ้น เศรษฐีแห่งอัมพวา บิดามารดาของสมเด็จพระอมรินทราบรมราชินี สันนิษฐานว่าบริเวณนั้นคือนิवासสถานของรัชกาลที่ 1 กับสมเด็จพระอมรินทราบรมราชินีและสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัยได้ประสูติที่บ้านนี้เอง พระปรางที่พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวโปรดให้สร้างขึ้นไว้ในวัดนี้ สันนิษฐานว่าเป็นตำหนักที่ตั้งของบ้านเดิมนี้เอง ในพระปรางคณียังเป็นที่บรรจุพระบรมอัฐิของรัชกาลที่ 2 อีกด้วย ในพระวิหารมีแท่นพระบรรทมเดี่ยวของพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย ซึ่งสมเด็จพระกรมพระวชิรญาณวโรรสพระราชทานไว้ นอกจากนี้ ยังได้พระราชทานพระตำหนักสวนขวา ซึ่งเป็นเรือนไทยหลังใหญ่ จากสวนขวาในพระบรมมหาราชวังมาไว้ที่วัดอัมพวันนี้ด้วย นับเป็นการรวบรวมมรดกของพระองค์มาไว้ยังที่ประสูติเพื่อเป็นที่ระลึกถึงพระองค์

พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย ทรงมีเชื้อรา และกนิษฐาว่าพระชนนีด้วยกัน 8 พระองค์คือ

1. สมเด็จพระเจ้าฟ้าหญิงสิ้นพระชนม์ก่อนเสวยกรุง
2. สมเด็จพระเจ้าฟ้าชายสิ้นพระชนม์ก่อนเสวยกรุง
3. สมเด็จพระเจ้าฟ้าหญิงฉิมใหญ่ พระบรมวงศ์เธอชั้นหนึ่ง ซึ่งเป็นพระราชชายาของเจ้ากรุงธนบุรีมหาราช เป็นพระมารดาของเจ้าฟ้าสุนันทวงศ์ (กรมขุนกษัตราธิราชในรัชกาลที่ 1) สิ้นพระชนม์แต่ครั้งแผ่นดินพระเจ้ากรุงธนบุรี ในปีกุน 2322
4. สมเด็จพระเจ้าฟ้าชายฉิม คือพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย
5. สมเด็จพระเจ้าฟ้าหญิงเอม สิ้นพระชนม์
6. สมเด็จพระเจ้าฟ้าหญิง ไม่ปรากฏพระนาม สิ้นพระชนม์
7. สมเด็จพระเจ้าฟ้าจุ้ย ประสูติเมื่อวันจันทร์ เดือน 5 ขึ้น 7 ค่ำ ปีมะเส็ง ตรงกับวันที่ 29 มีนาคม 2315 ในรัชกาลที่ 1 ทรงสถาปนาเป็นสมเด็จพระเจ้าลูกยาเธอเจ้าฟ้ากรมขุนแสนารักษ์ ต่อมาในปี พ.ศ. 2350 โปรดให้เลื่อนเป็นกรมหลวงฯ แล้วเป็นพระบิณฑุรน้อย ถึงรัชกาลที่ 2 พระราชทานพิชิตปราภิเชก เป็นพระมหากษัตริย์ กรมพระราชวังบวรสถานมงคล ปีมะเส็ง 2352 สิ้นพระชนม์เมื่อ วันพุธ ที่ 16 กรกฎาคม 2360 ปีฉลู พระชนมายุได้ 37 ปี
8. สมเด็จพระเจ้าฟ้าหญิงไม่ปรากฏพระนาม สิ้นพระชนม์แต่ทรงพระเยาว์
9. สมเด็จพระเจ้าฟ้าหญิง พระนามเดิมว่า เอื้อง ประสูติเมื่อวันอังคาร

เดือน 8 ขึ้น 3 ค่ำ มีพระนามอีกว่า เจ้าฟ้าประไพวดี สิ้นพระชนม์ในรัชกาลที่ 2 พระชนมายุได้ 47 ปี

ในขณะที่พระพุทธรูปเจ้าฟ้าโลกมหาราช ครั่งยังทรงดำรงตำแหน่งเป็นพระราชวรินทร์ได้รับราชการกับสมเด็จพระเจ้าตากสิน (เจ้ากรุงธนบุรีมหา ราช) พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัยมีพระชนมายุได้ 2 พรรษา ครอบครัว พระองค์ได้ย้ายเคหสถานมาตั้งอยู่ทางตอนใต้ของ วัดระฆังโฆสิตาราม (วัดบาง หว่าใหญ่) ปัจจุบันเป็นที่ตั้งของกรมอุทยานราชูปถัมภ์

ในสมัยกรุงธนบุรี ได้เสด็จตามพระราชบิดาออกทัพไปปราบศึกอยู่เป็น ประจำ ตั้งแต่พระชนมายุ 8 พรรษา และหลังจากนั้นก็ได้ออกศึกแล้วจึงเสด็จมา เป็นศิษย์ สมเด็จพระวันรัต ๗ วัดบางหว้าใหญ่ ได้ทรงศึกษาเล่าเรียนหนังสือขอม หนังสือไทยและพระไตรปิฎก ทราบบ้างแล้วก็ทรงเรียนแต่งกลอน กาพย์ จนชำนาญ หาผู้ใดเสมอมิได้

ต่อมาในสมัยรัชกาลที่ 1 ได้ลาสิกขาบทเข้ารับราชการในกระทรวง มหาดไทย ได้รับพระราชทานบรรดาศักดิ์เป็น หลวงอนุติพิทักษ์ และเลื่อนเป็นพระ ยาวจนาพิมลในกรมราชบัณฑิต

เมื่อพระชนมายุได้ 21 พรรษา ได้ทรงผนวชที่วัดพระศรีรัตนศาสดา ราม ทรงศึกษาพระธรรมวินัย ไตรสิกขาบทได้ 1 พรรษา จึงลาผนวช เข้ารับ ตำแหน่ง พระราชวังบวรสถาน เมื่อ พ.ศ. 2349 และในปีนั้นได้ทรงอภิเษก สมรสกับเจ้าฟ้าหญิงบุญรอด เป็นพระอัครชายา มีพระโอรส 3 พระองค์ไม่ปรากฏ พระนาม สิ้นพระชนม์ตั้งแต่ทรงพระเยาว์ องค์รองลงมาคือ พระบาทสมเด็จพระ จอมเกล้าเจ้าอยู่หัว พระบาทสมเด็จพระปิ่นเกล้า ต่อมาได้เสด็จขึ้นครองราชและ ได้ทรงสถาปนาเจ้าฟ้าหญิงบุญรอดเป็น สมเด็จพระศรีสุริเยนทราบรมราชินี

พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย ทรงมีพระราชโอรสกับเจ้า จอมมารดาเรียม (สมเด็จพระศรีสุลาลัย) ในขณะดำรงพระยศเป็น เจ้าฟ้ากรมหลวง อิศรสุนทร คือ พระองค์เจ้าทับ (พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว)

พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัยทรงมีพระราชโอรสและพระ ราชธิดารวมทั้งสิ้น 73 พระองค์ประสูติเมื่อเป็น เจ้าฟ้ากรมหลวงอิศรสุนทร 47 พระองค์ เมื่อเป็นกรมพระราชวังบวรมงคล 4 พระองค์ และประสูติเมื่อขึ้น ครองราชแล้ว 22 พระองค์

ในสมัยของพระองค์ได้มีช่างเพื่อก่อพระบารมีถึง 3 เชือก จึงได้รับสมัญญานามว่า "พระเจ้าช่างเพือก"

ในฐานะที่พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัยทรงเป็นพระมหากษัตริย์จึงทรงมีพระราชกรณียกิจและเรื่องราวมากมายเกี่ยวกับพระองค์ ในที่นี้จะกล่าวโดยสังเขปเพื่อให้ทราบถึงพระลักษณะนิสัยส่วนพระองค์ คือ ทรงเป็นพระมหากษัตริย์ที่มีความเมตตา กรุณา ทรงสนพระทัยในงานด้านศิลปะ (จะเห็นได้จากพระราชนิพนธ์ต่างๆ) และทรงมีความกตัญญูต่องานที่ต่อพระญาติและพระอาจารย์

บุคลิกภาพของพระองค์เมื่อพิจารณาแล้วทรงมีพระบุคลิกที่เข้มแข็ง อดทนแบบนักรบ มีความสุภาพอ่อนโยน ทรงประกอบไปด้วยคุณธรรมและจริยธรรมในสมัยของพระองค์จึงมีแต่ความร่มเย็น บ้านเมืองเจริญรุ่งเรือง และเป็นยุคทองแห่งวรรณคดีและยุคนั้นผู้ศิลปการช่าง พระองค์จึงเป็นที่รักของประชาชน

พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย เสด็จสวรรคตเมื่อวันที่ 21 กรกฎาคม พ.ศ. 2367 ตรงกับวันพุธ แรม 11 ค่ำ เดือน 8 ปีวอก เวลา 18.30 น. รวมพระชนมายุได้ 56 พรรษา ทรงครองราชสมบัติอยู่ 15 ปี

งานด้านศิลปะในสมัยพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย

พระราชกรณียกิจทางด้านการบำรุงหรือการให้เกิดการศึกษาเกี่ยวกับด้านศิลปะของพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย อาจแบ่งเป็นด้านต่างๆ ดังนี้

1. ด้านงานศิลปะการช่าง สถาปัตยกรรม และประติมากรรม
2. ด้านวรรณกรรมและดนตรี

งานศิลปะทางด้านการช่าง สถาปัตยกรรม และประติมากรรม

จิตรกรรมฝาผนัง

จิตรกรรมฝาผนัง เป็นภาพที่เขียนบนฝาผนัง ได้มีการสันนิษฐานกันว่าภาพในส่วนนี้เป็นฝีมือพระหัตถ์ของพระองค์ เนื่องจากภายในมุกกระสันหรือพระเจดีย์งหน้าหอเป็นบริเวณพระราชฐานชั้นใน ซึ่งอยู่ระหว่างทอมณเฑียรกับพระที่นั่งไพศาลทักษิณ เป็นที่ๆ พระองค์จะทรงเขียนภาพได้สะดวกและภาพที่ทรงเขียนเป็นเรื่องราวเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมและประสพการณ์ที่ได้จำลองมาจากเหตุที่เกิดขึ้นจริงในสมัยของพระองค์ (ผกา สัตยธรรม, 2525)

งานช่างสิบหมู่

ทรงเป็นผู้สนับสนุนในวิชาการอย่างจริงจัง และยังทรงเป็นพระมหากษัตริย์ที่เป็นช่างฝีมือทางด้านวิจิตรศิลป์ในหลายด้าน เช่น การวาดรูป การแกะสลัก (เช่น บานประตูไม้วิหารพระศรีศากยมุณีวัดสุทัศน์เทพวราราม ที่ทรงแกะสลักด้วยฝีพระหัตถ์ของพระองค์เอง) งานเขียนลาย เป็นต้น

ในสมัยพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัยได้มีงานช่างที่เด่นๆ หลายอย่าง ได้แก่ การทำเครื่องถม เครื่องถ้วยชามเบญจรงค์ ป่านชา และงานเขียนลายต่างๆ ได้ ลายเครือวัลย์ ลายก้านขด ลายกระหนก ลายช่อกระหนก ลายหางโต (เป็นลายเอกลักษณ์ของรัชกาลที่ 2) และลายพุดตาล เป็นต้น ซึ่งได้ลอกเลียนมาจากกรุงศรีอยุธยา

งานสถาปัตยกรรม

ในด้านสถาปัตยกรรมที่สำคัญในสมัยพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัยมีหลายชนิดแต่ในที่นี้จะขอล่าถึงคือ "สวนขวา" ซึ่งจัดได้ว่าเป็นอาคารทรงไทยที่เป็นศิลปะแบบไทยที่ถูกต้องตามแบบแผนที่สุด พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัยทรงโปรดเกล้าให้สร้างขึ้น เพื่อจุดประสงค์หลายด้านด้วยกัน คือ เพื่อใช้เป็นที่ประพาสพักผ่อน เพื่อให้เป็นเกียรติเป็นที่เชิดหน้าชูตาแก่ประเทศชาติ ในด้านศิลปวัฒนธรรม

ประโยชน์ด้านการศึกษา นั้น จัดได้ว่าเป็นการเรียนรู้สำหรับผู้เกี่ยวข้องดังต่อไปนี้

1. การสร้างสวนขวาทั้งหมดถือได้ว่าเป็นการบำรุงศิลปวิทยาการช่างสิบหมู่ซึ่งมีมานานแล้วให้ได้มีโอกาสฟื้นฟูขึ้นมา
2. มีการเลี้ยงสัตว์ 2 เท้า และ 4 เท้า บ้างก็ปล่อย บ้างก็ขัง มีการเลี้ยงนกต่างๆ ซึ่งแขวนไว้ตามต้นไม้ ส่งเสริมให้อยู่ตามธรรมชาติ ส่งเสริมให้เกิดความรัก และสนใจในธรรมชาติสิ่งแวดล้อมอันเป็นการส่งเสริมการเรียนรู้ในด้านธรรมชาติวิทยา
3. เปิดโอกาสเกี่ยวกับการแสดงฝีมือช่าง
4. มีกิจกรรมการตกแต่งบ้านเรือน และตกแต่งสวนดอกไม้ ต้นไม้
5. มีการทำอาหารคาว อาหารหวาน ไว้เพื่อจำหน่ายในสวนขวา
6. ส่งเสริมให้มีเทศกาลทำบุญตามประเพณี และมีการละเล่นต่างๆ เช่น เล่นสีกวา เป็นต้น
7. จัดการแข่งขันทางการกีฬา เช่น การแข่งเรือ เพื่อเป็นการส่งเสริมทางด้านพลศึกษา

8. เป็นการเผยแพร่ให้ความรู้กับชาวต่างชาติ และในขณะเดียวกัน ประชาชน ได้มีโอกาสเข้าชม เพื่อเป็นความรู้

ศิลปการตกแต่งส่วนนับว่าเป็นศิลปประจำชาติ จะเห็นได้ว่า แต่ละชาติจะมีส่วนเพื่อให้ผู้คนได้มีโอกาสเข้าชม เช่น ส่วนญี่ปุ่น ส่วนฝรั่งเศส เป็นต้น การจัดสวนของประเทศไทยก็มีได้น้อยหน้าต่างประเทศเลย แต่เป็นที่น่าเสียดายที่ไม่ได้มีการอนุรักษ์ไว้ให้ชาวไทยรุ่นหลังได้มีโอกาสชื่นชมกับสมบัติอันล้ำค่า

งานประติมากรรม

ศิลปกรรมแกะสลักการปั้นเจริญรุ่งเรืองขึ้นในสมัยรัชกาลที่ 2 ซึ่งมีความสำคัญที่จะกล่าวถึง คือ การทำหุ่นไทย ซึ่งเป็นที่นิยมกันมาในสมัยนั้น นอกจากนั้นยังมีหุ่นไทยที่เป็นฝีพระหัตถ์ของ พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัยอยู่คู่หนึ่ง ชื่อเรียกว่า "พระซาร์รักใหญ่ และพระซาร์รักน้อย" เป็นหุ่นที่จัดได้ว่างดงามสมสัดส่วน จัดทำไว้เพื่อการเชิดหุ่นในเรื่องรามเกียรติ์ ในสมัยนั้นเรียกกันว่า "หุ่นหลวง" ซึ่งต่อมาหุ่นพวกนี้ได้เป็นต้นแบบในการทำหัวโขน , การทำตุ๊กตาไทย สืบต่อมาจนถึงปัจจุบัน

งานด้านวรรณกรรมและดนตรี

งานด้านวรรณคดี

ในสมัยพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัยได้รับการยกย่องว่าเป็นยุคฟื้นฟูศิลปปะการช่างแล้ว ยังได้รับการยกย่องว่าเป็น "ยุคทองแห่งวรรณคดี" ในสมัยของพระองค์ จึงมีวรรณคดีที่เป็นมรดกอันล้ำค่าไว้ให้ชนชาวไทยรุ่นหลังได้ศึกษา นอกจากนั้นพระองค์ยังได้พระราชนิพนธ์วรรณคดีไว้ด้วยกันหลายเรื่อง ดังนี้

อิเหนา

เป็นวรรณคดีที่จัดได้ว่าสะท้อนชีวิตความเป็นอยู่ของคนไทยในสมัยนั้นได้มากที่สุดไม่ว่าจะเป็นเรื่องชีวิตความเป็นอยู่ ขนบธรรมเนียมประเพณีต่างๆ ที่เป็นภาพสะท้อนให้ได้ศึกษาในด้านความเป็นอยู่แล้ว อิเหนาได้รับการยกย่องว่ายอดเยี่ยมในบทละคร จึงเป็นต้นแบบในการศึกษาทางด้านบทละคร

สังข์ทอง

เป็นเรื่องของกษัตริย์ ผู้มีข้อบกพร่องเป็นต้นเหตุให้ผู้อื่นได้รับความเดือดร้อน

รามเกียรติ์

มีตอนสำคัญที่พระองค์ท่านได้พระราชนิพนธ์ไว้คือ ตอนชมดง

ไชยเชษฐ์ ไกรทอง มณีนีชีย์ คาวี และสังข์ศิลป์ไชย

นอกจากนี้พระองค์ท่านยังได้ทรงให้การสนับสนุนบรรดากวีต่างๆ ในสมัยของพระองค์ให้มีโอกาสได้ใช้ความรู้ ความสามารถในการแต่งคำประพันธ์ต่างๆ ดังได้ปรากฏนามของกวีต่างๆ ที่มีความรู้ความสามารถในแผ่นดิน เช่น สุนทรภู่ สมเด็จพระมหาสมณเจ้ากรมพระปรมานุชิตชิโนรส พระยาตรังภูมิบาล นายนริทรธิเบศร์ เป็นต้น

งานด้านดนตรี

งานด้านดนตรี เป็นศิลปสาขาหนึ่งที่พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัยทรงสนพระทัยเป็นอย่างยิ่งพระองค์ทรงมีพระหัตถ์ในทางซอสามสายเป็นเลิศซอสามสายคู่พระหัตถ์เรียกอีกอย่างหนึ่งว่า "ซอสามฟ้าพาด" และพระองค์ได้ทรงพระราชนิพนธ์เพลงไว้หลายเพลง เช่น เพลง "บุหลันลอยเลื่อน" หรือ "บุหลันลอยเลื่อนฟ้า" หรือ เพลง "สรรเสริญดวงจันทร์" หรือ เพลง "ทรงพระสُبิณ" หลายคนคงเคยได้ยินได้ฟังกันมาบ้างแล้ว ความเป็นมาของเพลงนี้เล่าขานกันว่า ในคืนหนึ่ง หลังจากที่พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัยทรงเสด็จซอสามสายอยู่จนดึกแล้วจึงเสด็จเข้าที่พระบรรทม ทรงพระสُبิณไปว่าได้เสด็จพระราชดำเนินไปยังรมณีสถานแห่งหนึ่งซึ่งดงามวิจิตรหาที่ใดเสมอเหมือนมิได้ พลันก็ทอดพระเนตรเห็นดวงจันทร์สุกสกาวลอยเข้ามาส่องแสงนวลสว่างไสวไปทั่วบริเวณ พร้อมกับนั้นก็ทรงสดับเสียงทิพยดนตรีอันไพเราะก้องกังวานเสนาะพระกรณเป็นอย่างยิ่ง พระองค์ประทับทอดพระเนตรความงดงาม ณ ที่แห่งนั้นอย่างเจริญพระทัยเป็นเวลานานจนกระทั่งดวงจันทร์ค่อยๆ ลอยหายเข้ากลีบเมฆ และเสียงดนตรีก็ค่อยๆ แผ่วลงเรื่อยๆ จนหายไป ดังมีเนื้อเพลงดังนี้

กิดาหยันหมอบกราบอยู่ณพิศ
บุหลันลอยเลื่อนฟ้าไม่ราศี
พระนั่งนิกริกไทรไปมา
ปานนี้พระองค์ทรงธรรม

พระบรรทมโสมนัสอยู่ในที่
รัศมีส่องสว่างดังกลางวัน
ที่จะครุหาสตาหมัน
จะนับวันเศร้าคอดทุกเวลา

นอกจากนี้พระองค์ยังได้พระราชนิพนธ์กาพย์เห่เรือชมเครื่องคาวหวาน

ในหนังสือของสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอกรมพระยาคำรงราชานุภาพ ได้พระราชทานคำอธิบายเกี่ยวกับภาพให้เรือชมเครื่องคาวหวานไว้ตอนหนึ่ง เข้าใจว่าทรงพระราชนิพนธ์ตั้งแต่รัชกาลที่ 1 ผู้หลักผู้ใหญ่เล่ากันว่าพระราชนิพนธ์นี้ ทรงชมสมเด็จพระศรีสวรินทิราบรมราชินีนาถยังเป็นพระเจ้าหลานเธอด้วย กระบวนเครื่องเสวยไม่มีผู้ใดเสมอเหมือนในครั้งนั้น

พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย ทรงกระทำการต่างๆ เพื่อพัฒนาประเทศชาติด้วยความประณีต อันก่อให้เกิดความรู้แก่ประชนิกรของพระองค์อย่างแท้จริง ทรงมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ช่วยให้งานทุกด้านสมบูรณ์ และได้รับผลดีที่สุด ในหลายแขนงวิชา จากผลงานที่เป็นมรดกตกทอดมาจนถึงปัจจุบัน ในปี พ.ศ. 2511 เป็นวาระครบรอบ 200 ปี แห่งวันพระราชสมภพของพระองค์ องค์การสหประชาชาติได้พิจารณาเห็น และยอมรับในพระปรีชาสามารถของพระองค์ที่ทรงกระทำประโยชน์อันใหญ่หลวงให้แก่ประเทศไทยในหลายแขนงวิชา จึงได้ถวายพระเกียรติยศให้พระองค์เป็นบุคคลสำคัญของโลก ซึ่งชาวไทยทุกคนควรภาคภูมิใจในพระองค์ ทั้งนี้เป็นเพราะพระองค์กอปรไปด้วยคุณสมบัติอันเลอเลิศ จากผลงานในด้านต่างๆ ที่ทรงสั่งสอนและให้ความรู้ จากความคิดสร้างสรรค์ของพระองค์ แก่บุคคลที่เกี่ยวข้อง และราษฎรของพระองค์ บ้านเมืองมีแต่ความสงบสุขสมบูรณ์ปรากฏหลักฐานสิ่งที่เป็นมรดกตกทอดทางวัฒนธรรมและจิตใจแก่ประชาชนต่อมา

ผลงานที่พระองค์ทรงปฏิบัติบางส่วนที่นำมากล่าวก็พอแสดงให้เห็นว่าพระองค์ทรงมีพระอุปนิสัยในทางศิลปิน สมควรสมญานามว่า "กษัตริย์ศิลปิน" ถ้าพิจารณาให้ดีแล้ว จะเห็นว่ายังไม่เคยปรากฏว่ามีพระเจ้าแผ่นดินองค์ใดในอดีตได้ทรงกระทำดังกล่าวได้เช่นนี้เลยพระองค์จึงเป็น "บรมครู" แห่งวิชาการทั้งปวง (พกา สัตยธรรม 2525)

หลักสำคัญของการออกแบบสื่อสาร

องค์ประกอบที่สำคัญของการออกแบบสื่อสารเพื่องานประชาสัมพันธ์ มีดังต่อไปนี้

1. ความเชื่อถือ (Credibility)

การติดต่อสื่อสารนั้น เริ่มต้นจากการเชื่อถือกัน ข่าวสารและวิธีการสื่อสารนั้นต้องมีความน่าเชื่อถือจึงจะทำให้ผู้รับสารมีความมั่นใจ เกิดความสนใจพิเศษในข่าวนั้น

2. ความเข้ากันได้ในสภาพแวดล้อม (Context)

การติดต่อสื่อสารนั้นควรโอนอ่อนให้เข้ากันได้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อม กระบวนการสื่อสารจะต้องให้โอกาสกับประชาชนกลุ่มเป้าหมายที่ส่วนร่วมในการสื่อสารนั้นด้วย การแสดงถึงปฏิกิริยาโต้ตอบ เปิดโอกาสให้ผู้รับสารได้ถามข้อข้องใจอย่างเป็นกันเอง

3. เนื้อหาสาระ (Content)

เนื้อหาสาระของข่าวสารจะต้องให้ความหมายและเรื่องราวที่เป็นจริงแก่ผู้รับสาร

4. ความชัดเจน (Clarity)

ข่าวสารควรใช้ภาษาหรือภาพในรูปแบบง่ายๆ ชัดเจน และสั้น มีความหมายที่แน่นอนไม่เปลี่ยนแปลงสามารถเข้ากันได้ทั้งฝ่ายผู้ส่งสารและผู้รับสาร

5. ความต่อเนื่องและความสม่ำเสมอ (Continuity and Consistency)

การส่งสารและการรับสารต้องดำเนินไปอย่างสม่ำเสมอ คือ มีการซ้ำหรือย้ำเตือนให้เข้าใจ เพื่อแทรกซ้ำให้เกิดความคุ้นเคยแก่ผู้รับสาร

6. ช่องทางในการสื่อสาร (Channels)

ช่องทางที่จะนำข่าวสารไปยังผู้รับนั้น ควรใช้สื่อที่ผู้รับคุ้นเคยและมีความเชื่อถือ

7. ชีตความสามารถของผู้รับสาร (Capability of audience)

การสื่อสารนั้นจะต้องพิจารณาถึงความสามารถของผู้รับสาร เช่น พื้นฐานความรู้ การอ่าน การฟัง และความเข้าใจของผู้รับสาร (มหาวิทยาลัยรามคำแหง 2531 : 149-172)

การออกแบบเพื่อการสื่อสาร (Communication Design)

การออกแบบเพื่อการสื่อสารหรือเรียกสั้นๆ ว่า "การออกแบบสื่อสาร" เป็นการออกแบบที่มุ่งเน้นทางด้านการติดต่อสื่อสารระหว่างกันด้วยภาษาต่างๆ เช่น ภาษาภาพ (Visual Language) ภาษาเขียน (Message Design) หรือสัญลักษณ์ต่างๆ ที่เป็นสากล ที่มนุษย์สามารถรับรู้ร่วมกันได้ งานออกแบบเพื่อการติดต่อสื่อสารนั้นมักจะอยู่ในรูปแบบของสื่อสิ่งพิมพ์ต่างๆ โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้รู้ข่าวสาร บอกข่าวประชาสัมพันธ์ การชี้ การชวนเชื่อ การทำความเข้าใจ การเรียกร้อง การณรงค์ เป็นต้น ซึ่งงานออกแบบเพื่อการติดต่อสื่อสารนั้นจะอยู่ในรูปแบบสื่อสิ่งพิมพ์ประเภท โบสเตอร์ แผ่นปลิว แผ่นพับ แคตตาล็อก เป็นต้น

งานออกแบบสื่อสารนั้นเกี่ยวข้องกับศาสตร์ทางพฤติกรรมแห่งการรับ
สารของมนุษย์ ดังนั้นผู้สร้างงานออกแบบสื่อสารจำเป็นต้องมีความรู้ความเข้าใจ
ในศาสตร์ดังกล่าว และต้องมีความรู้เฉพาะด้านที่เกี่ยวข้องกับการออกแบบ
สื่อสาร นอกจากนั้นยังต้องใช้ความเข้าใจในแขนงวิชาที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ความรู้
ทางสังคมวิทยา มานุษยวิทยา จิตวิทยา การโฆษณา เป็นต้น

การออกแบบเพื่อการสื่อสารโดยอาศัยหลักการพื้นฐานและศาสตร์ทาง
ทัศนศิลป์ เพื่อการเสนอผลงานต่อกลุ่มเป้าหมายตามจุดมุ่งหมายที่ได้ตั้งไว้แล้ว มี
ลักษณะคล้ายกับกระบวนการในการสื่อสาร หรือ ขบวนการในการสื่อความหมาย
(Process of Communication) ซึ่งประกอบด้วยส่วนประกอบที่เป็น ผู้ส่งสาร
สาร ช่องทางที่นำสารไป และผู้รับสารปลายทาง

ผลงานทางการออกแบบสื่อสารนั้น รูปแบบและเนื้อหาของงานเป็นสาร
แผ่นกระดาษและพื้นผิวใบที่ที่เป็นระนาบรองรับนั้นเป็นสื่อ ผู้ชมหรือกลุ่มเป้าหมายเป็น
ผู้รับ โดยมีผู้ส่งสารคือผู้ออกแบบงานสร้างงาน ผู้ออกแบบเป็นผู้กำหนดความคิด
ความคิดรวบยอด เนื้อหา รูปแบบในการนำเสนอ เทคนิควิธีการถ่ายทอดแนวความคิด
เพื่อให้เกิดการสื่อความหมายไปในแบบที่ผู้ออกแบบพึงประสงค์

การออกแบบเพื่อสื่อสารสื่อสารนั้น จัดเป็นลักษณะงานที่สามารถส่งอิทธิ
พลหรือส่งผลกระทบต่อทั้งในด้านบวกและลบต่อการสื่อสารในสังคมได้เป็นอย่างมาก รวมทั้ง
อิทธิพลต่อพฤติกรรมการรับสารของกลุ่มประชาชนเป้าหมายได้เป็นอย่างดี เพราะ
งานออกแบบเพื่อการสื่อสาร ได้ใช้ศาสตร์ในแขนงวิชาอื่นๆ เช่น จิตวิทยา การออกแบบ
สังคมวิทยา การโฆษณา เข้ามาช่วยให้งานออกแบบสื่อสารมีผลต่อการโน้มน้าว
ใจ จูงใจ ปลุกเร้า ปลุกปั่น ชูธง สร้างความศรัทธา สร้างความเชื่อถือ สร้าง
ความเลื่อมใส สร้างทัศนคติทั้งดีและไม่ดี สร้างภาพพจน์ในแง่ต่างๆ ทำลายภาพพจน์
สร้างแนวร่วมได้อย่างกว้างขวางตามที่ผู้ออกแบบต้องการ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับเจตนาของ
งานออกแบบว่าเพื่ออะไร ใช้จุดมุ่งหมายอย่างไร

สื่อประชาสัมพันธ์ประเภทสิ่งพิมพ์

สื่อประชาสัมพันธ์ประเภทสิ่งพิมพ์ เป็นงานที่ต้องการความละเอียด
พิถีพิถัน ความถูกต้อง และความสวยงามกว่างานพิมพ์โดยทั่วไป ผู้ผลิตต้องสร้างคุณค่า
ทำให้เกิดขึ้นกับงานสิ่งพิมพ์นั้น คือ จะต้องให้ผู้อ่านๆ และเก็บไว้อ่าน หรือใช้อ้าง
อิง (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2531:427)

ประเภทของสื่อสิ่งพิมพ์

1. สื่อสิ่งพิมพ์เพื่อการโฆษณาทางนิตยสารและหนังสือพิมพ์

เรียกทับศัพท์ว่า แมกกาซีนแอดเวอร์ไทซิง หรือเรียกสั้นๆ ว่า แมค แอด และเพรสแอด

2. สื่อสิ่งพิมพ์เพื่อการจัดแจก

- ใบปลิว (Leaflet) มีลักษณะเป็นแผ่นหรือในเดีวโตๆ โดยมีขนาดแตกต่างกันไปใช้ในการจัดแจกโดยตรงไปยังกลุ่มเป้าหมาย จัดวางในบริเวณเคาน์เตอร์ประชาสัมพันธ์ หรือ ในที่ๆ ผู้สนใจหยิบฉวยได้ง่าย
- แผ่นพับ (Folder) มีลักษณะเป็นใบพับทบไปมา อาจมีได้ตั้งแต่ 2-5 ทบ หรือ มากกว่านั้น ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับรายละเอียดที่ต้องการแสดง
- โบรชัวร์ (Brochure) เรียกทับศัพท์ภาษาอังกฤษ มีลักษณะเป็นรูปเล่ม มีขนาดแตกต่างกันไป บางลักษณะอาจเป็นเล่มเปิดทางเดียว
- แคตตาล็อก (Catalog) เรียกทับศัพท์ภาษาอังกฤษ สิ่งชนิดนี้มีรายละเอียดสมบูรณ์ที่สุด ส่วนมากมักจะพิมพ์เป็นรูปเล่ม มีขนาดกลางขึ้นไป บางกรณีอาจพิมพ์เป็นแฟ้มปก ซึ่งภายในสอดใบแทรกขนาดเท่าแฟ้มไว้ แต่ละใบจะบอกถึงสินค้าแต่ละชนิด
- สื่อสิ่งพิมพ์เพื่อเน้นแสดง (Poster) เป็นแผ่นเดีวขนาดแตกต่างกันไป เป็นแผ่นใหญ่พิมพ์หน้าเดียวหรือสองหน้า ใช้ติดภายใน , ภายนอกอาคาร , สำนักงาน , (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช , 531:439-445)

ความหมายและความสำคัญของการออกแบบกราฟิก

การออกแบบกราฟิกนั้นโดยทั่วไปหมายถึง การออกแบบเพื่อการเผยแพร่ ชักชวนเรียกร้อง หรือ ออกแบบหีบห่อ การออกแบบกราฟิกมีบทบาทที่สำคัญ เพราะงานออกแบบกราฟิกมีส่วนสร้างสรรค์ เช่นมีส่วนสร้างสรรค์สัญลักษณ์และข้อตกลงร่วมกันระหว่างคนในสังคม เป็นสื่อแสดงแห่งพลังสร้างสรรค์ความเจริญก้าวหน้าทางวิชาการ เป็นการเสริมสร้างแต่งข่าวสารให้ดึงดูดสายตาและน่าสนใจ และช่วยส่งเสริมความเจริญก้าวหน้าทางธุรกิจการค้าและวงการอุตสาหกรรม เป็นต้น

ประเภทของการออกแบบกราฟิก

1. การออกแบบกราฟิกที่เกี่ยวข้องกับภาพถ่าย (Photography and Film) เช่น การถ่ายภาพ การออกแบบกราฟิกสำหรับงาน วิดีโอ โทรทัศน์

และภาพยนต์ เป็นต้น

2. การออกแบบกราฟิกที่เกี่ยวข้องกับสัญลักษณ์ (Symbolism) อันได้แก่ ภาพสัญลักษณ์และเครื่องหมายต่างๆ

3. การออกแบบกราฟิกที่เกี่ยวข้องกับภาพประกอบ (Illustration) การเขียนภาพประกอบเรื่อง ภาพเขียนต่างๆ

4. การออกแบบที่เกี่ยวข้องกับการพิมพ์ (Typography) ซึ่งเป็นช่างงานที่ใหญ่ และการออกแบบกราฟิกส่วนมากมักจะเกี่ยวข้องกับการพิมพ์ในขั้นตอนสุดท้าย เพื่อการนำเสนอการเผยแพร่ผลงาน และนำไปประกอบกับสื่ออื่นๆ ในการสื่อสารต่อไป

การออกแบบกราฟิก จึงเป็นที่รู้จักกันดีในปัจจุบัน เป็นการเตรียมต้นฉบับ และการออกแบบเพื่องานพิมพ์เป็นสำคัญ

จากความหมายและความสำคัญของการออกแบบดังที่ได้กล่าวแล้วนั้น จะเห็นได้ว่าเป็นการออกแบบที่มีขอบข่ายงานกว้างขวางมาก และมีส่วนเกี่ยวข้องกับโดยตรงกับการออกแบบนิเทศศิลป์ (Visual Communication Design) ในอันที่จะต้องเตรียมการและการนำเสนอข่าวสารต่อผู้ดู ผู้อ่าน ดังนั้นผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับงานออกแบบกราฟิก ควรที่จะต้องเข้าใจถึง หลักการออกแบบ องค์ประกอบในการออกแบบต่างๆ รวมทั้งทฤษฎีที่เกี่ยวข้องและจำเป็นต้องรู้ เพื่อสามารถผลิตงาน งานออกแบบที่มีคุณภาพ เรียบร้อย สวยงาม เพื่อใช้ในการติดต่อสื่อสารและโน้มน้าวจิตใจคนในกลุ่มเป้าหมายที่ต้องการได้

หลักการออกแบบกราฟิก (The Principle of Graphic Designing)

ในการออกแบบกราฟิก สิ่งแรกที่ผู้ออกแบบต้องคำนึงถึงก็คือ การกำหนดจุดประสงค์ที่แน่นอนของงานแต่ละชิ้น เพราะลู่ทาง และวิธีการนำเสนอข่าวสารมีมากมาย ซึ่งอาจทำให้เกิดความสับสนในการดำเนินงานเราอาจต้องมีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงอยู่เรื่อยๆ ทำให้เกิดการทำงานที่ไม่เป็นระบบ เกิดการสูญเสียและสิ้นเปลืองปัจจัยต่างๆ เพื่อการแก้ปัญหาที่ถูกต้องและรัดกุม และวางแผนการทำงานให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี ซึ่งหลักการออกแบบกราฟิกมีดังนี้

1. อะไรคือเป้าหมายของการออกแบบ

ในการออกแบบ ผู้ออกแบบควรทราบก่อนว่า จะบอกเรื่องราวข่าวสารอะไรแก่ผู้รับรู้อย่าง เช่น ทฤษฎีหรือหลักการ การเผยแพร่ประชาสัมพันธ์

แนวความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องราวต่างๆ ฯลฯ ผู้ออกแบบต้องรู้วิธีนำเสนอที่เหมาะสมกับเรื่องราวต่างๆ เหล่านี้ว่า มีเป้าหมายของการออกแบบเป็นไปเพื่อวัตถุประสงค์ใด

2. ใครเป็นกลุ่มเป้าหมายของผู้รับสาร

ผู้ออกแบบจะต้องรู้และเข้าใจถึงกลุ่มเป้าหมาย เพื่อทำการวางแผนจัดการกับข่าวสารและนำเสนอให้ตรงจุดกับกลุ่มเป้าหมายที่ต้องการ ซึ่งเป็นกลุ่มเป้าหมายที่ต้องการอาจจะเฉพาะเจาะจง เป็นชาย หญิงบุคคลทั่วไป มีช่วงอายุเท่าใด หรือเฉพาะกลุ่ม สนใจข่าวสารที่มีระดับยากง่าย หรือเป็นสากลเพียงใด

3. อะไรคือสิ่งที่ต้องการจะกล่าวถึง

ในที่นี้หมายถึง วิธีการที่จะสื่อความหมายกับผู้รับรู้ และจากการที่มีการกำหนดกลุ่มเป้าหมายไว้แล้ว ก็จะทำให้ผู้ออกแบบสะดวกในการที่จะพูดหรือสื่อความหมายได้งานขึ้น เช่นการใช้ศัพท์ข้อความ และสื่อที่เป็นนามธรรมหรือสัญลักษณ์ และเครื่องหมายภาพประกอบต่างๆ ได้อย่างเหมาะสมตามระดับความสามารถในการรับรู้ของผู้รับ ที่จะก่อให้เกิดการจดจำ ความเข้าใจในความหมายของข่าวสารนั้น ๆ

4. จะใช้รูปแบบและกรรมวิธีใดเป็นสื่อข่าวสาร

หลักการนี้หมายถึงว่า ผู้ออกแบบต้องคำนึงถึงการเลือกสื่อในการนำเสนอข่าวสารเป็นรูปแบบใดจึงจะได้ผลดี มีความเหมาะสมกับข่าวสาร และผู้ออกแบบควรใช้วิธีการจัดการ (Organize) กับข่าวสารนั้นอย่างไร จึงจะสามารถโน้มน้าวจิตใจ (พุทธรชาด มีสุวรรณ การออกแบบสิ่งพิมพ์เพื่อการท่องเที่ยว 2533:4-5)

ลักษณะของการออกแบบที่ดี

การออกแบบที่ดีนั้น ต้องมีหลักเกณฑ์ของการปฏิบัติที่ถูกต้อง ซึ่งจำเป็นในการออกแบบ แบ่งออกได้ดังนี้ คือ

1. หน้าที่ของการนำไปใช้

เป็นสิ่งที่แรกที้นักออกแบบต้องคำนึงถึง ว่าเป็นอย่างไร เพราะของแต่

ละอย่างมีหน้าที่ประโยชน์ใช้สอยที่แตกต่างกัน การออกแบบจะต้องให้เหมาะสมและถูกต้องมากที่สุด

2. การประหยัด

หมายถึงการประหยัดต้นทุนในการผลิต การออกแบบที่ดีต้องเป็นการออกแบบเพื่อการมีต้นทุนการผลิตต่ำ รูปแบบง่ายและเหมาะสม

3. ความทนทาน

การออกแบบที่ดีนอกจากประหยัดแล้วต้องมีความทนทานด้วย

4. การเลือกใช้วัสดุ

จะต้องถูกต้องและเหมาะสมกับการนำไปใช้ มีราคาถูก มีความคงทน

5. โครงสร้าง

ผู้ออกแบบจะต้องศึกษาโครงสร้าง หรือธรรมชาติของสิ่งนั้น ให้มีความเข้าใจเป็นอย่างดี

6. ความงาม

ความงามคือ ความพอดี ไม่มากหรือน้อยจนเกินไป การตกแต่งหรือการออกแบบนั้นต้องเหมาะสมสวยงาม ถือว่าเป็นคุณสมบัติที่ขาดไม่ได้ในงานออกแบบ

7. ลักษณะเด่นพิเศษเฉพาะอย่าง

นักออกแบบจะต้องเน้นจุดเด่น จุดดี ของแต่ละสิ่งออกมาให้เห็นชัดเจน จะถือว่าการออกแบบนั้นสมบูรณ์ การออกแบบตกแต่งต้องเน้นที่จะจัดให้ตรงส่วนใดเด่น สะดุดตาว่าส่วนอื่นๆ ก็ควรเน้นจุดนั้น

ส่วนประกอบในการออกแบบกราฟิก

อักษรและตัวพิมพ์

ตัวอักษรหรือตัวพิมพ์จัดว่าเป็นองค์ประกอบพื้นฐานสำคัญอันดับแรกของการออกแบบ การจัดวาง ซึ่งนักออกแบบจำเป็นต้องเรียนรู้ เช่น ขนาด รูปร่าง ลักษณะ ส่วนประกอบ ตลอดจนกรรมวิธีต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดวางและการผลิตตัวอักษร เพื่อให้เกิดความเข้าใจและการนำมาใช้ได้อย่างถูกต้องเหมาะสมกับการออกแบบกราฟิก โดยทั่วไปมีการนำตัวอักษรมาเพื่อใช้ในการออกแบบเป็น

2 ลักษณะใหญ่

1. ใช้ตัวอักษรเป็นส่วนดึงดูดสายตา
2. ใช้ตัวอักษรเป็นส่วนบรรยายหรืออธิบาย

ผู้ออกแบบจะต้องศึกษาส่วนประกอบของตัวอักษรดังนี้

1. รูปแบบตัวอักษร
2. ขนาดตัวอักษร
3. รูปร่างตัวอักษร

ตัวอักษรภาษาอังกฤษหรือตัวโรมัน

ตัวอักษรภาษาอังกฤษหรือภาษาโรมัน เป็นสื่อแทนภาษาพูดที่จัดว่าเป็นภาษาสากล ซึ่งลักษณะการเรียงอักษรและการอ่านจากซ้ายไปขวา ประกอบไปด้วยตัวพิมพ์ใหญ่และพิมพ์เล็ก

รูปแบบ

1.แบบ Traditional old style เป็นตัวพิมพ์ที่ได้จากการเขียนหรือปากกาแบบ ซึ่งจะได้อักษรที่มีความหนาบางไม่แตกต่างกันมากนัก และมีเส้นยืนของเส้นฐานและปลายตัวอักษรที่เรียกว่า Serif ค่อนข้างมน เช่นตัวอักษรแบบ Garamont Caslon

2.แบบ Transitional เส้นเล็กและคม Serif อาศัยเครื่องมือการเขียนแบบ เช่น วงเวียนเข้าช่วย รูปแบบตัวอักษรนี้ได้แก่แบบ Baskeerville

3.แบบ Modern มีการลดขนาด Serif ลงเป็นเส้นตรงบาง ความหนาบางแตกต่างกันอย่างชัดเจน มีการใช้เครื่องมือเขียนแบบเข้ามาช่วยในการออกแบบตัวอักษร เช่น การเขียนส่วนโค้ง เป็นต้น รูปแบบตัวอักษรนี้ได้แก่ Bodoni

4.แบบ San Serif หรือ แบบ Contemporary เป็นตัวอักษรที่ได้รับอิทธิพลมาจากการเขียนหนังสือด้วยปากกาโลหะ Ball pen ปากกาลูกลื่น หรือ ปากกาหมึกซึม รูปแบบของตัวอักษรไม่มีส่วนยื่นของเส้นแบบ San Serif นี้ได้แก่ Futura Helvetica และ Universe

5.แบบ Display type ตัวพิมพ์หรือตัวอักษรแบบตกแต่งนี้เป็นการออกแบบเพื่อดึงดูดสายตาผู้ดูโดยเฉพาะส่วนใหญ่จะมีลักษณะแปลกๆ เช่น สวยงาม ตกขอบขึ้น เป็นต้น ตัวอักษรชนิดนี้มีอยู่มากมาย เช่น Script Avantgarde

รูปร่างและลักษณะ

อักษรภาษาอังกฤษจำแนกตามลักษณะรูปร่างได้เป็น 4 ประเภทด้วยกัน คือ

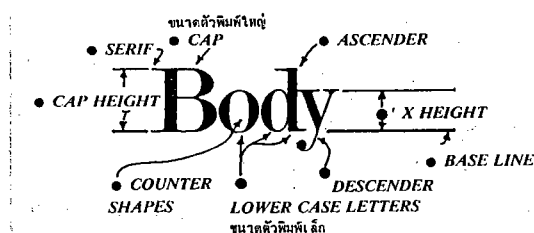
- 1.ประเภทตัวธรรมดา ได้แก่ A B C D E F G H K N O Q R S U V X Y Z
- 2.ประเภทตัวแคบ ได้แก่ L T
- 3.ประเภทตัวกว้าง ได้แก่ M W
- 4.ประเภทตัวบาง ได้แก่ I J

นอกจากนี้ยังสามารถตกแต่งแต่งต่อไปได้อีกหลายแบบตามลักษณะความหนาบางและทิศทางของเส้น เช่น

- ตัวเอน (Italic)
- ตัวธรรมดา (Normal)
- ตัวบางพิเศษ (Extra Light)
- ตัวแคบ (Condensed)
- ตัวหนา (Bold)
- ตัวบาง (Light)
- ตัวเส้นขอบ (Outline)
- ตัวหนาพิเศษ (Extra Bold)
- ตัวดำ (Black)

ขนาดตัวอักษร

ในที่นี้หมายถึง ขนาดและสัดส่วนตัวอักษรตามโครงสร้างของตัวพิมพ์ใหญ่ พิมพ์เล็กมีส่วนประกอบดังนี้



ในอังกฤษและอเมริกาใช้ระบบการวัดตัวอักษรมีชื่อเรียกตามขนาดตัวพิมพ์ว่า ไพกา และ พอยท์

72 Siam

60 Siam

48 Siam

18 Siam

16 Siam

14 Siam

12 Siam

10 Siam

8 Siam

ตัวอักษรภาษาไทย

ตัวอักษรภาษาไทยแต่เดิมมี สระ พยัญชนะและวรรณยุกต์อยู่ในบรรทัดเดียวกัน ซึ่งต่อมาได้มีการเปลี่ยนแปลงให้สระอยู่ด้านหน้า ด้านหลัง ด้านบน และด้านล่าง วรรณยุกต์อยู่ด้านบน

รูปแบบ

รูปแบบตัวอักษรภาษาไทยแบ่งตามลักษณะได้ดังนี้

1. แบบหัวกลม

ก ข ค ง

2. แบบหัวตัดและไม่มีหัว

ก ข ค ง

3.แบบมัดลายมือหรือเรียกว่า "ตัวอาลักษณ์"

ค ร . ศี ล ป

4.แบบหวัด

ค ร . ศี ล ป

5.แบบประดิษฐ์

ค ร . ศี ล ป

รูปร่างและลักษณะของตัวอักษร

- | | |
|---------------------------|--|
| 1.ตัวอักษรประเภทตัวธรรมดา | ได้แก่ ก ค ฆ ฉ พ จ ต ถ ท น
บ ป ผ ฝ พ ฟ ย ภ ล ษ
ศ ส ห อ ฮ ฤ |
| 2.ตัวอักษรประเภทตัวแคบ | ได้แก่ ข ง ช ฐ ฑ ฒ ร ว ำ อู ำ |
| 3.ตัวอักษรประเภทตัวกว้าง | ได้แก่ ฅ ฒ ฌ ญ ฎ ฏ ำ ๕๕ |
| 4.ตัวอักษรประเภทตัวบาง | ได้แก่ ใ ใ ใ ะ |

รูปร่างต่างๆ

- | | |
|---------------------------|-----------|
| 1.ระดับบนบรรทัดอันดับยอด | อ อ อ อ อ |
| 2.ระดับบนบรรทัดอันดับกลาง | อ อ อ อ อ |

3. ระดับเสมอบรรทัด
4. ระดับต่ำกว่าบรรทัด

ะ ำ แ ใ ใ ำ
อ ู

ขนาดตัวอักษร

ขนาดและสัดส่วนตัวอักษรในการออกแบบกราฟิค แบ่งออกเป็นลักษณะของการนำไปใช้ คือ

1. การใช้ขนาดตัวอักษรตามระบบและแบบแผนสำเร็จรูป
2. การใช้ขนาดตัวอักษรตามความเหมาะสมในขั้นหมายถึงการใช้ขนาดตัวอักษรผ่านทักษะการวาดเขียน

การจัดตัวอักษร

1. แบบชิดซ้าย

เสมอหน้า
น้ำใจน้องพี่ชมนพ
ทุกคนไม่วัดมูซา
พระคุณของแหล่งเรียนมา
จุฬาลงกรณ์
ขอทุนขอเทิดพระนามไท

2. แบบปรับซ้ายขวา

← →
Siam General Factoring
Public Company Limited
(SGF), a pioneer in financial
factoring services, is proudly
celebrating its ninth Limited

3. แบบชิดขวา

→
provision of short-term
capital to clients by
purchase of their accounts
receivables in exchange of
cash advances for a

4. แบบศูนย์กลาง

Industries in Thailand
have developed
rapidly. Financial factoring
service has become
a key factor in investment
for businesses

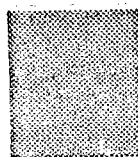
5. แบบรอบกรอบภาพ

anim id est laborum et do
ei tempor cum soluta no
facet possim omnis
sd et aut of
lupta recus
Lorem ipsum
incididunt ut



6. แบบล้อมรอบ

and indus-
tries. As a
joint venture
between the
Siam Com-
mercial Bank Public Com-
pany Limited and its affiliates;



7. แบบคอลภาพ

and industries. As a joint
venture between the Siam
Commercial Bank
Public Company Limited
and its affiliates, and GF
Holdings Company
Limited, SGF was

8. แบบแสดงรูปร่าง

exercit no kud serung luptam par
disce are cum odia solitud
invid sunt eu am despica

9. แบบรูปธรรม

rias acce potest fie
iuda. Et tan en in busd
lar reliquard cupiditat, q
it coercend magist an
tiam, aequitatem ifd
set duo conetu
but tun
g

ขั้นตอนการจัดเนื้อหาตัวอักษร

1. นับจำนวนตัวอักษรทุกตัวในต้นฉบับ

- จากแผ่นพิมพ์ดีดใช้บรรทัดที่มีความยาวเท่ากันเป็นหลัก ชิดเส้นตั้ง
ยาวตลอด
- นับดูว่าในบรรทัดที่มีมาตรฐาน มีกี่ตัวอักษร สมมติว่า 60 ตัวอักษร
นับจำนวนบรรทัดคูณกับจำนวนตัวอักษรต่อบรรทัด $60 \times$ จำนวนบรรทัด
= จำนวนอักษรทั้งหมด

2. เลือกความกว้างของคอลัมน์ สมมติว่า เป็น 16 pica เลือกขนาดตัวอักษร สมมติว่าเป็น 11pt Leading + 1 เวลาสิ่งพิมพ์ชื่อ Type = ชื่อ 11x12x16 pica

เช็คว่าตัวอักษร 11 pt จุตัวอักษรได้กี่ตัวต่อ pica สมมติว่า
.50 cpp จำนวนตัวอักษรในความกว้าง 16pt = $2.50 \times 16 = 40$ ตัว
อักษร ใช้จำนวน 40 ทารกับจำนวนตัวอักษรในแต่ละparagraph สมมติว่า 1
paragraph มี 227 ตัวอักษร ก็จะได้ 5.675 บรรทัดของตัวพิมพ์หรือ 6 บรรทัด

ภาพ

ส่วนประกอบที่สำคัญอันดับที่สองในงานออกแบบกราฟิกโดยทั่วไปคือภาพ
อันหมายถึง ความรวมถึงภาพถ่ายและการเขียนภาพซึ่งเรียกรวมกันภาพประกอบ
หน้าที่ของภาพประกอบ

1. เป็นแรงดึงดูดใจ

เป็นหน้าที่หลักของภาพประกอบในงานออกแบบกราฟิกทุกประเภท ที่
ช่วยให้เกิดความแตกต่างขึ้นในงานด้วยพื้นที่ เส้น สี สีสันที่เด่นสะดุดตา ทำให้
ข่าวสารนั้นสำคัญขึ้น น่าสนใจขึ้น

2. เพื่อประกอบการอธิบายความรู้

กราฟิควัฒนเป็น สื่อแสดงข้อมูลต่างๆ ที่ไม่สามารถมองเห็นได้จริง ด้วยการสร้างประกอบอธิบายความรู้ให้มองเห็นชัด กระจางขึ้น เช่น ภาพโครงสร้างของโมเลกุล เป็นต้น

3. เพื่ออธิบายความคิดรวบยอด

เช่น การเขียนเครื่องหมาย สัญลักษณ์ และภาพต่างๆ เพื่อมีความหมายแทนสิ่งใดสิ่งหนึ่งโดยเฉพาะ

4. เพื่ออ้างอิงแทนสิ่งที่ปรากฏจริง

เมื่อข่าวสารข้อมูลมีความเกี่ยวข้องและบ่งชี้ถึงความเป็นจริงต่างๆ เช่น สถานที่ บุคคล หรือ เหตุการณ์ ย่อมต้องการภาพประกอบเข้ามาช่วยสร้างความเข้าใจ บรรยายภาพและอารมณ์ความรู้สึกต่อผู้ดูให้เกิดความกระจางชัดในวัตถุประสงค์ของข่าวนั้นๆ

5. เพื่อประกอบข้อมูลทางสถิติ

ข่าวสารบางอย่างไม่เหมาะสมที่จะนำภาพประเภทภาพถ่ายหรือภาพเขียนมาแสดงประกอบคำอธิบายได้ชัดเจน เช่น ข้อมูลที่เป็นตัวเลข ข้อมูลทางสถิติ ดังนั้นจึงนิยมเขียนกราฟ แผนภูมิขึ้นแทน เป็นต้น

ในการออกแบบกราฟิกที่กล่าวมานี้มิใช่กฎเกณฑ์ตายตัวเสมอไป เพราะการออกแบบกราฟิกก็มีวิธีการแก้ปัญหาเช่นเดียวกับการออกแบบสาขาอื่นๆ ที่อาจจะต้องสลับขั้นตอนการแก้ปัญหาเพื่อหาสภาพที่แท้จริงให้ปรากฏเป็นไปตามความเหมาะสมกับหลักการจัดองค์ประกอบ ที่ควรคำนึงถึงหลักพื้นฐาน 5 ประการคือ

1. คลายภาพ (Balance) เมื่อภาพได้คลายภาพจะดูเหมือนกำลังพักมีความสงบในตัวเอง

2. สัดส่วน (Proportion) เมื่อส่วนประกอบ 2 ส่วน หรือมากกว่านั้นมาประกอบเข้าด้วยกันจะเกิดภาวะสัดส่วน

3. ความต่อเนื่อง (Sequence) เป็นการเปิดโอกาสให้ผู้ชมมองผ่านโดยไม่มีจุดมุ่งหมายหยุดอยู่ตรงนั้นหยุดอยู่ตรงนั้น

4. เอกภาพ (Unity) ภาพที่มีวัตถุสิ่งทุกอย่างให้ภาพเข้ากัน ทำให้ดูเหมือนว่ามีความสัมพันธ์กันไปหมด

5.การเน้น (Emphasis) ส่วนเดียวหรือสิ่งเดียวภายในภาพที่เราให้ความสนใจมากที่สุด

การสื่อความหมายด้วยภาพ

1. รูปแบบที่เหมือนจริง
2. รูปแบบที่ใช้สัญลักษณ์
3. รูปแบบที่ใช้นามธรรม

การจัดองค์ประกอบทางศิลป์ในการถ่ายภาพ

1. การเลือกมุมกล้อง
2. การจัดแสงเงา
3. การจัดฉาก
4. การเลือกใช้เทคนิคที่เหมาะสม
5. การเลือกขนาดภาพถ่ายที่สอดคล้องกับเรื่องราว

ถ่ายภาพเพื่อการประชาสัมพันธ์

ภาพถ่ายที่ลงในสื่อมวลชนต่างๆ เช่น ภาพในโปสเตอร์ ภาพในแผ่นพับ เป็นต้น นอกจากจะแสดงเนื้อหาในด้านดีแล้ว ยังต้องก่อให้เกิดภาพลักษณ์ที่ดี นอกจากนั้นภาพถ่ายยังสามารถสร้างอารมณ์ร่วมก่อให้เกิดความรู้สึกต่างๆ เช่น ความเห็นอกเห็นใจ ความสง่างาม เป็นต้น

สิ่งที่ควรรู้เมื่อส่งงานพิมพ์

ชนิดของกระดาษ

การแบ่งชนิดกระดาษมักนิยมแบ่งตามลักษณะการใช้งาน คือ

- | | |
|-------------------|---|
| 1. กระดาษปรีฟ | ใช้ในการพิมพ์ข่าวสาร |
| 2. กระดาษปอนด์ | ใช้ในการทำประกาศนียบัตร |
| 3. กระดาษปอนด์ขาว | ใช้ในการทำสมุดต่างๆ ไป |
| 4. กระดาษสีน้ำตาล | ใช้ในการทำกล่อง กระดาษห่อสิ่งของ |
| 5. กระดาษซับ | ใช้ในงานโฆษณา งานศิลป์ ห่อบุหรี กิ๊ชชู และทำกระดาษหิ้งเทียม |
| 6. กระดาษปก | ใช้ในการทำปกสมุดหนังสือทั่วไป |
| 7. กระดาษอาร์ต | ใช้ในการพิมพ์รูปภาพ ทำอาร์ตเว็ค |
| 8. กระดาษวาดเขียน | เหมาะแก่การเขียนภาพและระบายสี |

9. กระดาษแอร์เมล์ ใช้ในการทำซองจดหมาย กระดาษเขียนจดหมาย เพื่อส่งทางเมล้อากาศ
10. กระดาษอัลบั้ม ใช้ในการทำอัลบั้มติดรูป
11. กระดาษโปสเตอร์ เหมาะสำหรับใช้เขียนโปสเตอร์
12. กระดาษพาทเมนต์ ใช้ในการพิมพ์เอกสารที่สำคัญๆ
13. กระดาษเล็คเซอร์ ใช้ในการทำสมุดบัญชี
14. กระดาษปิดฝาผนัง ใช้ในการปิดฝาผนัง

ชื่อของกระดาษยังมีอีกมากมายตามลักษณะการใช้งานและการผลิตนับว่าชนิดของกระดาษที่ยกตัวอย่างมาข้างต้นนี้ เพียงพอที่จะทำให้นักศึกษาวิชาการต่างๆนำไปพิจารณาในการใช้งาน การเลือกกระดาษในการพิมพ์ การทำอาร์ตเวิร์ค การวางหน้า การจัดหน้า และการจัดแต่งภาพ เป็นต้น

ขนาดของสิ่งพิมพ์

ขนาดของงานพิมพ์

A1	23 3/8"x33 1/8"
A2	16 1/2"x23 3/8"
A3	11 3/4"x16 1/2"
A4	8 1/4"x11 3/4"
A5	5 7/8"x8 1/4"
A6	4 1/8"x5 7/8"
A7	2 7/8"x4 1/8"
A8	2"x2 7/8"
A9	1 1/2"x2"
A10	1"x1 1/2"

ขั้นตอนการพิมพ์

ระบบการพิมพ์ในปัจจุบันมี 4 ระบบด้วยกันคือ

1. เลตเตอร์เพรสส์

เป็นระบบการพิมพ์จากแม่พิมพ์นั้น คือใช้พื้นผิวที่ต้องการพิมพ์อยู่ในระดับสูงกว่าพื้นผิวที่ไม่ต้องการจะพิมพ์ บางครั้งเรียกการพิมพ์ระบบนี้ว่า "หน้าสัมผัส" ทำให้เกิดภาพบนกระดาษที่กดทับ ลงบนแม่พิมพ์ซึ่งมีหมึกจากลูกกลิ้ง กลิ้งหรือทาอยู่แล้ว ถ้าเป็นภาพมักเป็นเม็ดสีกรีนคือจะต้องถ่ายภาพลงบนล้อสีกรีนหรือบลูคัลล์

โหนดที่มีส่วนนูนเป็นเม็ดๆ ขนาดลดหลั่นกันลงไปตามลำดับความเข้มของภาพ หรือ ส่วนที่จางจนขาว

การพิมพ์ระบบนี้มีหลักอยู่ตรงที่การใช้แรงกดกระดาษลงไปในแม่พิมพ์ที่ทาหมึกไว้ทำให้เกิดรูปหรืออักษรบนตรงด้านหลังของกระดาษ ตัวแม่พิมพ์อาจทำจากไม้ โลหะ หรือยางก็ได้ จะทำให้เห็นว่าเมื่อพิมพ์ไปนานๆ หรือจำนวนมากๆ แม่พิมพ์จะสึกหล่อเร็ว อักษรหรือภาพจะเลือนจากไปได้ แต่การพิมพ์ระบบนี้ประหยัดกว่าระบบอื่นๆ ในปัจจุบันยังนิยมใช้อยู่มาก

2. ออฟเซต

ระบบการพิมพ์ออฟเซตอาศัยหลักการเกิดปฏิกิริยาการรวมตัวระหว่างไขมัน แต่บริเวณที่ไม่ต้องการพิมพ์ จะเป็นส่วนหนึ่งที่น้ำหมึกไม่ได้รวมตัวด้วย เนื่องจากพื้นผิวเป็นแผ่นทองแดง หรือแผ่นอลูมิเนียมบางๆ และมีน้ำเป็นตัวหล่อเลี้ยงแม่พิมพ์อยู่ตลอดเวลา ก่อนที่หมึกพิมพ์ซึ่งเป็นหมึกน้ำจะถูกปาดลงไปในแม่พิมพ์ซึ่งอัดภาพด้วยแสงสว่าง ส่วนที่ไม่ต้องการพิมพ์จะถูกน้ำชะออกไปหมด ส่วนที่ต้องการพิมพ์ซึ่งเป็นกรดไขมันจะดูดซับหมึกพิมพ์ไว้ และถ่ายภาพลงไปในลูกยางอีกทีหนึ่ง ซึ่งลูกยางจะรับภาพกลับด้านข้าง เมื่อกระดาษถูกป้อนเข้าไปในลูกกลิ้งอย่างนี้ จะถูกกดด้วยลูกโม่ตีพิมพ์ จึงเป็นภาพปกติบนกระดาษเหมือนแม่พิมพ์เดิม

3. กราฟัวร์

เป็นการพิมพ์โดยอาศัยการกดกระดาษลงไปในแม่พิมพ์ร่องลึก ในร่องลึกจะมีหมึกพิมพ์กระดาษกดหมึกในร่องติดขึ้นมาเป็นภาพตามต้องการ การพิมพ์แบบนี้ต้องเช็ดหมึกตรงบริเวณที่ไม่ต้องการพิมพ์ออกให้หมด ภาพหรือตัวอักษรที่ได้จากการพิมพ์แบบนี้จะนูนขึ้นจากกระดาษ การพิมพ์ระบบนี้มีคุณภาพสูงและแพงมาก

เครื่องพิมพ์ในระบบนี้มี 2 ประเภท คือ

1. Roto Gravure ใช้กระดาษเป็นม้วนป้อนเข้าเครื่อง
2. Sheet-Fed Gravure ใช้กระดาษติดเป็นแผ่นป้อนเข้าเครื่อง

4. ซิลค์สกรีน

การพิมพ์ระบบนี้ทำได้โดยใช้แผ่นสกรีนที่ทำจากวัสดุต่างๆ เช่น ผ้าไหม สกรีนไนลอนลวด เหล็กผ้าแพร ซึ่งให้ตึงเป็นกรอบที่แข็งแรงแล้วนำแผ่นสกรีนวางทาบลงไปในสิ่งที่ต้องการพิมพ์ ปาดสีหรือหมึกบนแผ่นสกรีนด้วยสันยาง สีหรือหมึกก็จะทะลุช่องที่ไม่มีสารใดๆ มาปิดบัง ปรากฏภาพตามต้องการ

บทที่ 3

กระบวนการศึกษาค้นคว้า

ในงานศิลปนิพนธ์นี้ สิ่งเพื่อการประชาสัมพันธ์ ออุทยานพระบรมราชานุสรณ์พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย ที่จะต้องทำมีดังนี้

- | | | |
|---------------------------|---|-------------------|
| 1. ใบปิด (Poster) | 1 | ชิ้น |
| 2. แผ่นพับ (Folder) | 1 | ชิ้น |
| 3. ไปรษณียบัตร (Postcard) | 5 | ชิ้น ชุดละ 3 ชิ้น |

โดยแบ่งตามหัวข้อดังนี้

- ชุดที่ 1 บ้านเรือนไทย
- ชุดที่ 2 ดอกไม้ไทยในวรรณคดี
- ชุดที่ 3 อาหารไทยในวรรณคดี
- ชุดที่ 4 นางในวรรณคดี
- ชุดที่ 5 ดนตรีไทย

กระบวนการทำงานมีดังนี้

1. ศึกษาภูมิหลัง
2. กำหนดแนวความคิด
3. ร่างภาพ
4. ผลิตผลงาน
 - ถ่ายภาพ
 - แต่งภาพในคอมพิวเตอร์
 - พิมพ์ผลงานออกแบบ

งานชิ้นที่ 1 ออกแบบใบปิด (Poster) มีกระบวนการดังต่อไปนี้

ขั้นที่ 1 ทำการศึกษาค้นคว้าข้อมูลของอุทยานโดยละเอียด ศึกษาจุดมุ่งหมายและวัตถุประสงค์ของอุทยาน รัชกาลที่ 2

ขั้นที่ 2 นำข้อมูลเหล่านั้นมาหาข้อสรุป เพื่อสร้างแนวความคิดและรูปแบบของสิ่งพิมพ์ชนิดนี้ ได้ข้อสรุปดังนี้

อุทยาน ร.2 มีวัตถุประสงค์ในการเผยแพร่ศิลปและวรรณคดีของรัชกาลที่ 2 และเพื่อส่งเสริมสนับสนุนศิลปะและวรรณคดีไทย ส่วนวรรณคดีที่เป็น

พระราชนิพนธ์ของรัชกาลที่ 2 ซึ่งได้รับการยกย่องว่าเป็นเลิศเชิงวรรณกรรม ได้แก่ เรื่องอิเหนา ดังนั้น จึงเลือกที่จะใช้หุ่นนางบุษบาเป็นสัญลักษณ์นำเสนอถึงความงามวิจิตรของศิลปไทยผสมผสานไปกับการสะท้อนเรื่องราวของวรรณกรรม รวมทั้งวางแผนใช้ภาพบางส่วนของเรือนไทย ซึ่งเป็นสัญลักษณ์ที่สำคัญส่วนหนึ่งของอุทยาน ร.2 เป็นส่วนสำคัญในภาพ

ขั้นที่ 3 ทำการร่างภาพ ซึ่งสนองแนวความคิดดังกล่าวมาแล้วในขั้นที่ 2

ขั้นที่ 4 ขึ้นผลิตผลงาน ประกอบด้วยขั้นตอนต่างๆ ดังนี้

- 4.1 ถ่ายภาพเรือนไทยและส่วนต่างๆ ของเรือนไทย
- 4.2 ถ่ายภาพหุ่นตัวนางต่างๆ ในตู้หุ่นวรรณคดี
- 4.3 แต่งภาพและผลงานกราฟิกในเครื่องคอมพิวเตอร์
- 4.4 พิมพ์งานออกแบบในขนาด A2

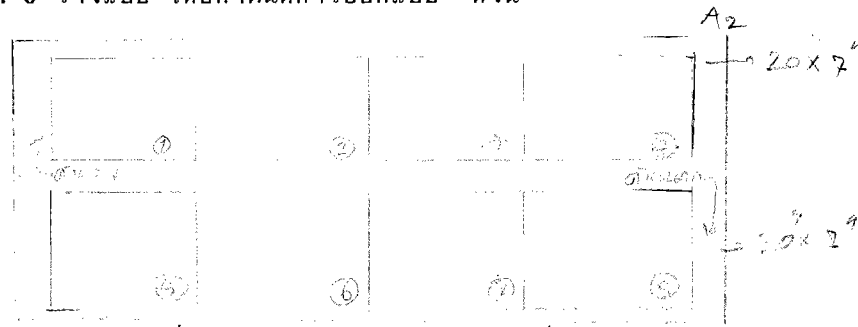
งานขั้นที่ 2 ออกแบบแผ่นพับ (Folder) มีกระบวนการดังต่อไปนี้

ขั้นที่ 1 ศึกษาการออกแบบแผ่นพับและข้อมูลของอุทยานที่จะนำมาลงในแผ่นพับ

ขั้นที่ 2 สรุปเนื้อหาที่จะนำมาจัดลงในแผ่นพับ โดยกำหนดเนื้อหาที่จะลงเป็นส่วนต่างๆ ดังนี้

- ส่วนที่ 1 กล่าวถึงประวัติและความเป็นมาของอุทยาน ร.2 โดยจะใช้ภาพของพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย ประกอบเรื่องราว
- ส่วนที่ 2 กล่าวถึงรายละเอียดภายในอุทยาน ร.2 โดยจะใช้ภาพส่วนต่างๆ และสถานที่สำคัญๆ ของอุทยาน ร.2 ประกอบเรื่องราว
- ส่วนที่ 3 กล่าวถึงระเบียบและแผนผังการเที่ยวชมอุทยาน ร.2 โดยใช้ภาพแผนที่อุทยาน ร.2 ประกอบเรื่องราว
- ส่วนที่ 4 เป็นส่วนของปกหน้าและปกหลัง จะใส่ข้อความและภาพ ดังนี้
 - ปกหน้า - ชื่อของอุทยาน ร.2 ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยใช้ภาพหุ่นนางบุษบาประกอบเรื่องราว
 - ปกหลัง - ที่อยู่และเบอร์โทรศัพท์ติดต่อของอุทยาน ร.2 โดยใช้ภาพลักษณะของเรือนไทยประกอบเรื่องราว

ชั้นที่ 3 ร่างแบบ โดยกำหนดการออกแบบ ดังนี้



แผ่นที่ 1 ลงประวัติและความเป็นมาของอุทยาน ร.2

แผ่นที่ 2, 3, 4 ลงเนื้อหารายละเอียดเกี่ยวกับอุทยาน ร.2

แผ่นที่ 5, 6 ลงเนื้อหาเกี่ยวกับระเบียบการเข้าชม และแผนที่
การเที่ยวชมอุทยาน ร.2

แผ่นที่ 7, 8 เป็นส่วนประกอบของปกหน้าและปกหลัง ลงข้อความดัง
ได้กล่าวไว้แล้วในชั้นที่ 2

ชั้นที่ 4 ชิ้นผลิตผลงานประกอบด้วยขั้นตอนต่างๆ ดังนี้

4.1 ถ่ายภาพส่วนประกอบต่างๆ ภายในอุทยาน ลักษณะบ้านเรือนไทย
และหุ่นางบุษบา

4.2 หาภาพพระบรมฉายาลักษณ์ของพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้า
นภลัยและแผนที่ของอุทยาน ร.2

4.3 แต่งภาพและผลงานกราฟิกในคอมพิวเตอร์

4.4 พิมพ์งานออกแบบในขนาด A2

งานชิ้นที่ 3 ออกแบบโปสเตอร์ (Poster) มีกระบวนการดังต่อไปนี้

ชั้นที่ 1 ศึกษาข้อมูลของ 5 หัวข้อ คือ บ้านเรือนไทย ดอกไม้ไทยในวรรณคดี
อาหารไทยในวรรณคดี และดนตรีไทยในสมัย ร.2 โดยละเอียด

ชั้นที่ 2 สรุปข้อมูลของแต่ละหัวข้อ ได้ดังนี้

2.1 บ้านเรือนไทย โดยสรุปแนวความคิดไว้ว่า

- แสดงให้เห็นถึงวิถีความเป็นอยู่ และความเจริญรุ่งเรืองของคน
ในสมัย ร.2 โดยใช้ภาพเรือนไทยในส่วนต่างๆ ที่ได้บรรยายไว้
ในวรรณคดี ซึ่งได้นำเสนอภาพ 3 ภาพ ดังนี้

1. ลักษณะของบ้านเรือนไทย

2. ชานเรือน

3. ครัว

2.2 อาหารไทยในวรรณคดี โดยสรุปแนวความคิดไว้ดังนี้

- แสดงให้เห็นถึงชีวิตความเป็นอยู่เกี่ยวกับเรื่องอาหารการกิน ซึ่งปรากฏชื่อในพระราชนิพนธ์ของ ร.2 เรื่อง "ภาพย์แห่งเรือชมเครื่องคาวหวาน" แสดงให้เห็นความน่ารับประทานและได้นำสีแดง สีเหลือง สีเขียว เข้ามาประกอบในการออกแบบ เพื่อช่วยให้เกิดความรู้สึกของรสอาหารคาว อาหารหวาน และผลไม้แกะสลัก โดยกำหนดภาพตามนี้

1. อาหารคาว
2. อาหารหวาน
3. ผลไม้แกะสลัก

2.3 ดอกไม้ไทยในวรรณคดี โดยสรุปแนวความคิดไว้ดังนี้

- แสดงให้เห็นถึงความสวยงามของดอกไม้ที่ปรากฏชื่อในวรรณคดี โดยใช้ภาพดอกไม้ 3 ชนิด ดังนี้

1. ดอกจำปี
2. ดอกลำดวน
3. ดอกสุพรรณิการ์

2.4 นางในวรรณคดี โดยสรุปแนวความคิดไว้ดังนี้

- แสดงให้เห็นถึงความงดงามวิจิตรของศิลปะไทย โดยใช้หุ่นตัวนางในวรรณคดีเป็นสื่อ เพื่อแสดงให้เห็นถึงความสวยของตัวนางที่ได้บรรยายไว้ในวรรณคดี โดยกำหนดภาพ 3 ภาพ ดังนี้

1. นางบพญา
2. นางสีดา
3. นางงยอพระกลืน

2.5 คนตรีไทย โดยสรุปแนวความคิดไว้ดังนี้

- แสดงให้เห็นถึงความเจริญรุ่งเรืองของเครื่องดนตรีไทยที่นิยมเล่นและเป็นที่ทรงโปรดปรานของ ร.2 โดยใช้เพลงบุหลันลอยเลื่อน ซึ่งเป็นพระราชนิพนธ์ของ ร.2 เป็นตัวเชื่อมสื่อให้อยู่ในชุดเดียวกัน โดยกำหนดภาพ 3 ภาพ ดังนี้

1. ซอสามสาย
2. ซอด้วง
3. ซิม

ขั้นที่ 3 ร่างแบบ ซึ่งสนองแนวความคิดที่กล่าวไว้แล้วในขั้นที่ 2

ชั้นที่ 4 ชิ้นผลิตผลงาน ประกอบด้วยชิ้นตอนต่างๆ ดังนี้

4.1 ถ่ายภาพที่กำหนดไว้ในแต่ละชุด 15 ภาพ คือ

1. บ้านเรือนไทย
2. ชานเรือน
3. ครีว
4. ดอกจำปี
5. ดอกลำดวน
6. ดอกสุพรรณิการ์
7. อาหารคาว
8. อาหารหวาน
9. ผลไม้แกะสลัก
10. หุ่นนางบุษบา
11. หุ่นนางสีดา
12. หุ่นนางยอพระกลิ่น
13. ชิม
14. ช้อสามสาย
15. ช้อด้วง

4.2 แต่งภาพและผลงานกราฟิคในคอมพิวเตอร์

4.3 พิมพ์งานในขนาด A4 โดยมีขนาดงาน 4"x6" 2 ชั้น คือ
ด้านหน้าและด้านหลัง 15 แผ่น

บทที่ 4

อภิปรายผล

หลังจากที่ได้ผ่านขั้นตอนการศึกษาค้นคว้าและทดลอง สามารถนำมาสรุปเป็นหัวข้อได้ดังนี้

1. ผลที่ได้รับ
2. ปัญหา
3. แนวทางการแก้ไข
4. ข้อเสนอแนะ

ผลที่ได้รับ

สามารถผลิตสื่อสิ่งพิมพ์ที่เสนอภาพลักษณ์ที่ดีให้แก่อุทยาน ร.2 เพื่อเผยแพร่ อุทยาน ร.2 ให้เป็นที่รู้จักรวมทั้งเผยแพร่ความรู้ทางด้านพระราชประวัติ ร.2 วรรณคดีไทย คนตรีไทย พันธุ์ไม้ไทย อาหารไทย ชีวิตความเป็นอยู่และขนบธรรมเนียมประเพณีไทยในสมัย ร.2

มีทักษะในเรื่องการออกแบบ การถ่ายภาพ และการใช้คอมพิวเตอร์กราฟิกมากขึ้น

ปัญหา

ปัญหาที่พบในขณะที่ดำเนินการในศิลปนิพนธ์นี้มี 3 ปัญหาใหญ่ คือ

ขั้นตอนการหาข้อมูล

ปัญหาในขั้นตอนนี้ ได้แก่ ปัญหาในการติดต่อสถานที่ซึ่งล่าช้ากว่าที่คาดไว้

ขั้นตอนการผลิตผลงาน

ปัญหาที่สำคัญในขั้นตอนนี้ได้แก่ ปัญหาของการถ่ายภาพเนื่องจากต้องถ่ายภาพในเรือนไทย ดังนั้นภาพที่ได้ส่วนใหญ่จึงเป็นที่แสงไม่พอ ค่อนข้างมืด และภาพมีแสงสะท้อนวาบในภาพ เนื่องจากศิลปวัตถุที่จัดแสดงไว้ในเรือนไทยนั้นเก็บไว้ในตู้กระจก เมื่อแสงพระอาทิตย์ที่ส่องมาตามช่องหน้าต่างเรือนไทย ทำให้เกิดแสงสะท้อนกันตู้กระจก

ในขั้นตอนนี้ยังมีปัญหาที่สำคัญอีกได้แก่ การขาดการฝึกฝนการใช้เครื่องคอมพิวเตอร์กราฟิก ทำให้ทำงานได้ล่าช้า และเกิดข้อผิดพลาดอยู่บ่อยครั้ง

ขั้นตอนการพิมพ์งาน

ปัญหาในขั้นตอนนี้ คือ ได้สีที่เพี้ยนไปจากความต้องการตัวอักษรเคลื่อนที่ผิดพลาดไป ซึ่งเป็นความบกพร่องของผู้พิมพ์งาน

แนวทางการแก้ไข

1. ในการติดต่อสถานที่ล่าช้ากว่าที่คาดไว้ ดังนั้นวันถ่ายงานจริง จะต้องถ่ายภาพให้ได้ดีที่สุด มากที่สุด โดยการจัดเตรียมอุปกรณ์ในการถ่ายภาพให้พร้อมและครบถ้วน ในขณะที่ถ่ายภาพถ่ายภาพเก็บไว้หลายๆ ภาพ เพื่อป้องกันการผิดพลาด
2. ภาพที่แสงไม่พอและมีแสงสะท้อน นำมาแก้ไขโดยการตกแต่งภาพในคอมพิวเตอร์
3. สีที่เพี้ยนและอักษรเคลื่อนที่เนื่องจากความผิดพลาดของผู้พิมพ์งาน แก้ไขได้ โดยการปรับสีใหม่และแก้ตัวอักษรในคอมพิวเตอร์ แล้วนำไปพิมพ์งานใหม่

ข้อเสนอแนะ

1. ควรแบ่งเวลาในการทำงานให้เหลือเวลาในช่วงแก้ไขงานไว้ให้มากๆ เพราะปัญหาที่พบส่วนใหญ่เกิดจากความล่าช้าในด้านต่างๆ เช่น การติดต่อสถานที่ การใช้เทคนิคในขั้นตอนการผลิต เป็นต้น
2. ปัจจัยที่สำคัญที่สุดในการทำงานออกแบบ คือ ความสะอาด เรียบร้อย สวยงาม ความละเอียดถี่ถ้วน และความรอบคอบในการทำงาน

ภาคผนวก



[illegible]

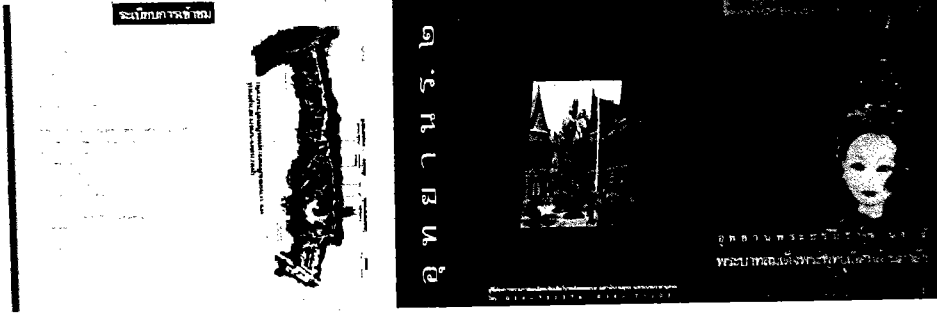
อุทตตามพระศาสดาเจ้าขันธ์ในธรรม
พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย



1. *Identify the main purpose of the document.*
 2. *Identify the main topic of the document.*
 3. *Identify the main author of the document.*
 4. *Identify the main audience of the document.*
 5. *Identify the main message of the document.*
 6. *Identify the main conclusion of the document.*
 7. *Identify the main recommendation of the document.*
 8. *Identify the main action of the document.*
 9. *Identify the main result of the document.*
 10. *Identify the main impact of the document.*

[illegible]

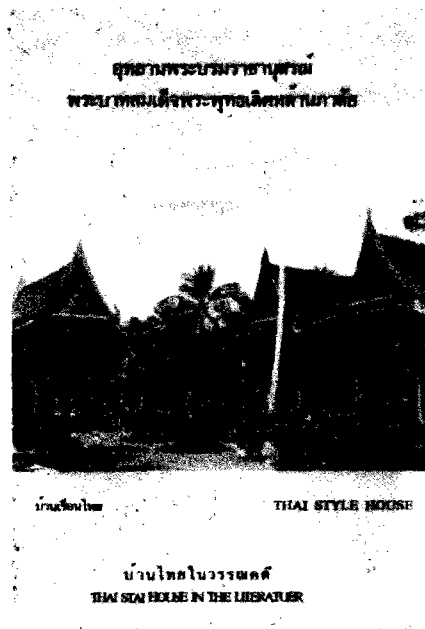
דעת חרדי מתחבטת











อุทยานพระบรมราชานุสรณ์
พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย

บ้านไทย

THAI STYLE HOUSE

บ้านไทยในวรรณคดี
THAI SAI HOUSE IN THE LITERATURE

พุทธสถานพระบรมธาตุสุทนต์
พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย

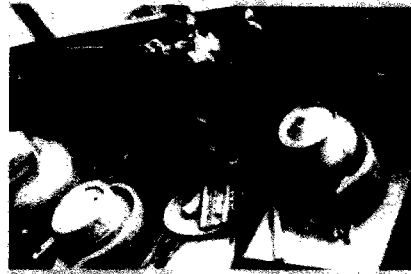


๒๕

CHASSOR

บ้านพระบรมธาตุ
BAM PHRA BUDATHU IN THE LIBRARY

ชุดบทประพันธ์ไทยชุดแรก
พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว



THAI KICHAN

THAI KICHAN

บ้านในวรรณคดี
THAI KICHAN IN THE LIBRARY

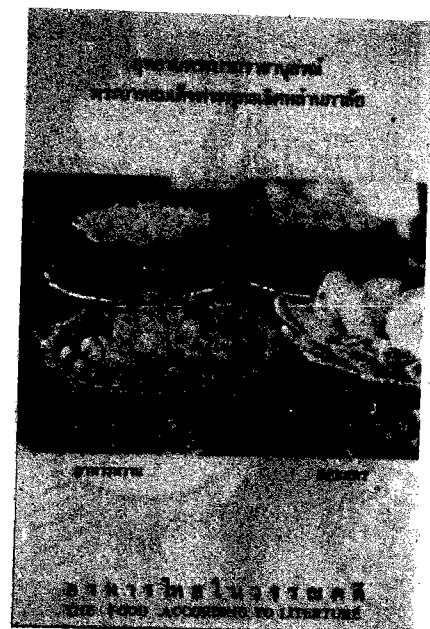
อุทยานพระบรมราชานุสรณ์
พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๗



อาหารจานเดียว

MAIN DISH

อาหารไทยในวรรณคดี
THE FOOD ACCORDING TO LITERATURE



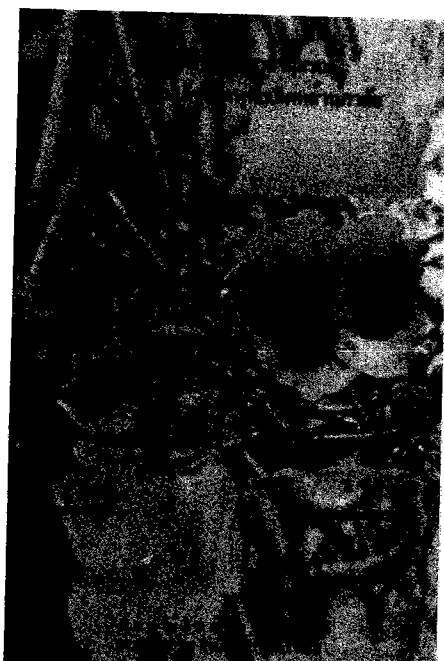


อาหารไทยในวรรณคดี
อาหารไทยในวรรณคดี

อาหาร

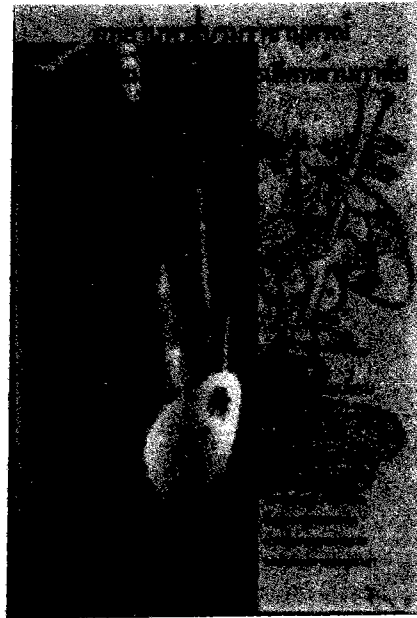
THAI FOOD

อาหารไทยในวรรณคดี
THE FOOD ACCORDING TO LITERATURE

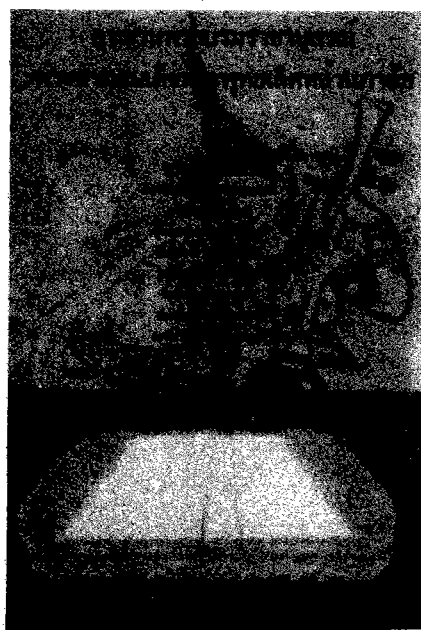


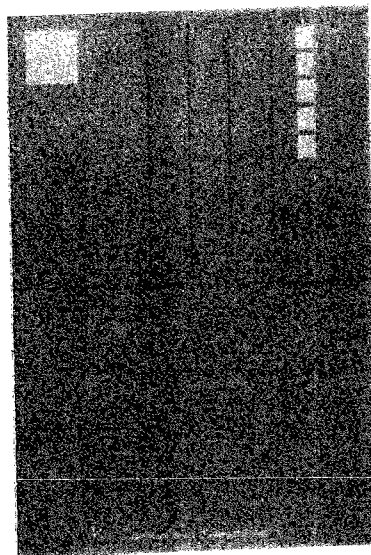












บรรณานุกรม

ประชิด ทิณบุตร, การออกแบบกราฟิค . กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์, 2530

พกา สัตยธรรม, แนวความคิดทางการศึกษาของพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย. 2525

มหาวิทยาลัยรามคำแหง, หลักการประชาสัมพันธ์. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2531

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, การสร้างสรรค์และผลิตสื่อโฆษณา. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์สุโขทัยธรรมมาธิราช, 2531